

- จำเลยล้อมรั้วที่ดินตาม น.ส.๓ ของจำเลยรุกล้ำลำห้วยสาธารณะกั้นเอาบ่อน้ำสาธารณะมาเป็นของตน ทำให้ประชาชนเข้าไปใช้น้ำในบ่อไม่ได้ โดยมีเจตนาจะเอาบ่อน้ำนั้นไว้ใช้เป็นส่วนตัวมิได้มุ่งหมายหรือมีเจตนาโดยตรงที่จะทำให้บ่อน้ำนั้นเสียหายหรือไร้ประโยชน์ และบ่อน้ำคงมีสภาพเป็นบ่อน้ำอยู่ตามเดิม ไม่ได้ถูกทำให้ไร้ประโยชน์ไปอย่างไร ดังนั้น การล้อมรั้วกั้นเอาบ่อน้ำไว้จึงเป็นการท่างกีดกันความประสงค์ของจำเลยในเรื่องทำให้บ่อน้ำนั้นเสียหายหรือไร้ประโยชน์ การกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดฐานทำให้เสียหายตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๖๐ (ฎ.๓๖๑/๒๕๑๘)

- จำเลยเป็นนายอำเภอ สั่งให้คนปลดเชือกผูกป้ายผ้าโฆษณาหาเสียงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งแขวนไว้ที่ทางเดินขึ้นจากท่าเรือจ้างหน้าว่าการอำเภอ ให้พันการขีดขวางทางเดินซึ่งจำเลยมีหน้าที่ดูแลรักษาท่าเรือจ้างนั้น ต่อมาป้ายนั้นได้หายไป โดยไม่ได้เกิดจากการกระทำของจำเลยโดยตรง จำเลยมิได้มีเจตนาจะทำให้เสียหาย จำเลยยังไม่มีผิดฐานทำให้เสียหายและฐานใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วย (ฎ.๙๖๓ /๒๕๐๒)

- การที่จำเลยที่ ๒ ขับรถยนต์กระบะบรรทุกคนนั่งมาประมาณ ๒๐ คนออกจากวัดถ้ำสิงโตทองมาจอดรอที่หน้าป้ายเชิญชวนของวัดรางม่วงแล้วจำเลยที่ ๑ นั่งรถยนต์กระบะอีกคันหนึ่งตามหลังมาโดยขับรถอ้อมมาจอดฝั่งตรงข้าม เมื่อจำเลยที่ ๑ ยกมือเป็นสัญญาณ คนบนรถยนต์กระบะของจำเลยที่ ๒ ก็ลงจากรถเข้าไปปล้ำป้ายของวัดรางม่วงและกระแทกจนหลอดไฟแตกแล้วยกป้ายขึ้นรถยนต์กระบะของจำเลยที่ ๒ ขับรถเข้าไปวัดถ้ำสิงโตทองนั้น แสดงว่าเจตนาจำเลยทั้งสองแต่แรกต้องการทำลายให้แผ่นป้ายนั้นไร้ประโยชน์อันสืบเนื่องมาจากความไม่พอใจวัดรางม่วงที่โฆษณาชักชวนให้ชาวบ้านไปเที่ยวงานที่วัดรางม่วงเนื่องจากไฟฟ้าวัดถ้ำสิงโตทองดับถึง ๒ ครั้ง การเอาไปซึ่งแผ่นป้ายดังกล่าวกระทำเนื่องกับการทำลายแผ่นป้ายนั้นในวาระเดียวเกี่ยวพันกันโดยไม่ขาดตอนจึงมิใช่เป็นการกระทำโดยมุ่งจะแสวงหาประโยชน์จากทรัพย์สินดังกล่าวโดยแท้จริง จำเลยทั้งสองมิได้มีเจตนาจะเอาแผ่นป้ายดังกล่าวเป็นของตน หากแต่เป็นการแสดงอำนาจบาตรใหญ่หรือทำไปด้วยความคึกคะนองของพวกจำเลย มิใช่เกิดจากเจตนาทุจริตไม่ผิดฐานลักทรัพย์ (ฎ.๕๑๖๔/๒๕๔๒)

๑๗.๑.๒ ต้องเป็นทรัพย์สินของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย

- ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ที่ดินแปลงที่โจทก์ปลุกต้นพลูนี้ ขณะเกิดเหตุกรรมสิทธิ์ตกเป็นของจำเลยที่ ๔ แล้ว ต้นพลูตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๘ ถือเป็นไม้ยืนต้น จึงเป็นส่วนควบของที่ดิน เมื่อกรรมสิทธิ์ในที่ดินเป็นของจำเลยที่ ๔ โดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ต้นพลูก็ตกเป็นของ จำเลยที่ ๔ ฉะนั้น หากจะรับฟังดังพยานโจทก์ว่าจำเลยที่ ๔ และจำเลยที่ ๑,๒,๓ สืบพันธุ์ตอนต้นพลูรายพิพาทไป ก็ย่อมไม่มีผิดฐานทำให้เสียหาย เพราะจำเลยที่ ๔ เป็นเจ้าของต้นพลู โจทก์แม้จะเป็นผู้ปลุกต้นพลู แต่ต้นพลูได้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลยที่ ๔ เจ้าของที่ดินซึ่งปลุกต้นพลูเสียแล้ว การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๕๘ ดังโจทก์ฟ้อง โจทก์จึงมิใช่ผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๒ (๔) จึงไม่มีอำนาจจะมาฟ้องจำเลยทั้ง ๔ ได้ (ฎ.๑๓๕๕/๒๕๐๘)

- ตามบันทึกการหย่าในเรื่องทรัพย์สินระบุว่า บ้านที่เกิดเหตุพร้อมที่ดินที่มีชื่อร่วมกันจำเลยยอมยกให้เป็นกรรมสิทธิ์ของผู้เสียหายเพียงผู้เดียว จำเลยจึงย่อมรู้แก่ใจที่บ้านเกิดเหตุพร้อมที่ดินเป็นของผู้เสียหายไปแล้ว จำเลยหาไม่มีสิทธิกระทำการใดอันจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อบ้านดังกล่าวไม่ การที่จำเลยตะโกนเรียกให้ผู้เสียหายเปิดประตูรับจำเลยในยามวิกาลทั้งที่ความสัมพันธ์ฉันสามีภริยาระหว่างผู้เสียหายกับจำเลยหมดสิ้นไปแล้ว แต่ผู้เสียหายไม่ยอมเปิดประตูจำเลยจึงขึ้นไปขึ้นบนของบ้านแล้วใช้ขวานทุบและฟันลูกบิดประตูห้องนอนของผู้เสียหายจนชำรุดใช้การไม่ได้ และยังมีมัดฟันทองกบและจัดบานประตูไม้ชั้นล่างและ

กลอนประตุนหตุ จึงเป็นการกระทำโดยเจตนาทำลายวงกบบานประตุน กลอนและลูกบิดประตุนเพื่อให้จำเลยผ่านเข้าไปในบ้านและห้องนอนของผู้เสียหายได้ ความเสียหายดังกล่าวเกิดขึ้นจากการกระทำโดยรู้สำนึกและประสงค์ต่อผลตามเจตนาของจำเลย จำเลยจึงมีความผิดฐานทำให้เสียหาย (ฎ.๒๒๙๑/๒๕๔๕)

- จำเลยบังอาจทำลายทรัพย์สินมรดกที่ยังไม่ได้แบ่ง แม้ภริยาจำเลยจะมีส่วนได้อยู่ในทรัพย์สินนี้ด้วย จำเลยก็ไม่มีอำนาจทำลาย จึงต้องผิดตามกฎหมายลักษณะอาญา มาตรา ๓๒๔ (ประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๕๘) (ฎ.๔๓๐/๒๕๙๑)

๑๗.๑.๓ กระทำโดยเจตนา

ความผิดฐานทำให้เสียหายต้องมีเจตนาจะกระทำต่อทรัพย์สินของผู้อื่น คือรู้ว่าเป็นทรัพย์สินของผู้อื่นและประสงค์จะทำให้ทรัพย์สินนั้นเสียหาย ถ้าเข้าใจว่าเป็นทรัพย์สินของตนเอง หรือเป็นการกระทำโดยประมาทไม่เป็นความผิดฐานทำให้เสียหาย

- ความผิดฐานทำให้เสียหายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๘ นั้น ผู้กระทำจะต้องมีเจตนากระทำเพื่อให้ทรัพย์สินของผู้อื่นเสียหาย จึงจะเป็นผิด เพราะฉะนั้น การที่จำเลยเพียงแต่ถอนเสารั้วของโจทก์แล้วเอาไปกองไว้ เพื่อใช้ทางเดินตามที่เคยใช้เท่านั้น มิได้มีเจตนากระทำเพื่อให้ทรัพย์สินของโจทก์เสียหายอย่างใด จึงยังไม่ผิดฐานทำให้เสียหาย (ฎ.๗๐๕/๒๕๐๗ ประชุมใหญ่)

- โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานพยายามลักทรัพย์โดยทำอันตรายสิ่งกีดกั้นสำหรับคุ้มครองทรัพย์ แต่ข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในการพิจารณาได้ความว่า จำเลยใช้ค้อนทุบกระจก ด้านข้างตู้ เอ.ที.เอ็ม. ของธนาคารผู้เสียหายแตกเสียหาย อันเป็นความผิดฐานทำให้เสียหาย และจำเลยไม่มีเจตนาลักทรัพย์ แต่การที่จำเลยนำสิบบริบว่าได้ใช้ค้อนทุบกระจกผู้เสียหายแตกได้รับความเสียหายเพื่อระบายความเครียด จำเลยจึงมิได้หลงต่อสู้ ศาลยอมลงโทษจำเลยในความผิดฐานทำให้เสียหายตามที่ทางพิจารณาได้ความนี้ได้ (ฎ.๑๙๔๘/๒๕๔๒)

- ความผิดฐานทำให้เสียหาย ผู้กระทำจะต้องมีเจตนากระทำให้เสียหายทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่น จึงจะเป็นความผิด การที่จำเลยเช่าที่นาของผู้เสียหายเพื่อทำนามานานประมาณ ๒๐ ปี ต่อมากลัวมีราคาดี จำเลยจึงจ้างคนขุดที่นาบางส่วนเพื่อปลูกกล้วยไม้ได้มีเจตนากระทำให้ทรัพย์สินของผู้เสียหายเสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือไร้ประโยชน์ จึงไม่ผิดฐานทำให้เสียหาย (ฎ.๒๕๘๗/๒๕๒๕)

- คดีนี้ พนักงานอัยการสั่งฟ้องผู้ต้องหาฐานบุกรุกในเวลากลางคืน กับสั่งไม่ฟ้องฐานทำให้เสียหาย ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติแย้งคำสั่งไม่ฟ้อง เห็นว่า การที่ผู้ต้องหาบุกรุกเข้าไปในร้านอาหารของผู้เสียหายแล้วขนทรัพย์สินภายในร้านไปวางนอกร้านโดยไม่ได้รับความยินยอมของผู้เสียหาย ในขณะที่ผู้ต้องหาเมาสุรา นอกจากเป็นความผิดฐานบุกรุกแล้ว ผู้ต้องหาอย่ามองเห็นได้ว่าอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของผู้เสียหาย เมื่อทรัพย์สินดังกล่าวได้รับความเสียหายจากการกระทำของผู้ต้องหา ผู้ต้องหาจึงมีความผิดฐานทำให้เสียหายอีกบทหนึ่ง (คำชี้ขาดความเห็นแย้งที่ ๑๒๓/๒๕๕๑)

ถ้ามีอำนาจกระทำไม่ได้ผิดฐานทำให้เสียหาย

- มีผู้นำช้างไปล่ามไว้ใกล้กับสวนของจำเลยโดยจำเลยไม่รู้ กลางคืนช้างหลุดจากโซ่ พังรั้วลวดหนามเข้าไปในสวนของจำเลย ซึ่งมีบ้านพักของจำเลยกับคนงานปลูกอยู่ คนงานได้ยินเสียงหักข้าวโพดจึงบอกจำเลย จำเลยถือปืนเดินไปดูกับคนงาน จำเลยไล่ล่าข้าวโพดพบช้างอยู่กลางไร่ข้าวโพดห่างประมาณ ๔ วา

โดยไม่ทันรู้ตัวและกำลังเดินเข้ามาหาจำเลย จำเลยเข้าใจว่าเป็นช่างป่า ซึ่งยังมีอยู่ในป่าบริเวณไร่ของจำเลย จึงผลักคนงานให้หลบแล้วเอาปืนยิงช่างไป ๒ นัดแล้ววิ่งหนี ดังนี้ ถือว่าการที่จำเลยยิงช่างของผู้เสียหาย เป็นการตัดสินใจโดยกะทันหันด้วยความจำเป็นเพื่อให้พ้นจากภยันตรายที่ใกล้จะถึงตัวจำเลยกับคนงานโดยจำเลยไม่สามารถหลีกเลี่ยงให้พ้นโดยวิธีอื่นได้ และการกระทำของจำเลยไม่เกินสมควรแก่เหตุจำเลยจึงไม่ต้องรับโทษฐานทำให้เสียชีวิต (ฎ.๑๖๖๐/๒๕๑๑)

- โจทก์เป็นผู้เช่าตึกแถวที่เกิดเหตุจากเจ้าของเดิมเมื่อครบกำหนดแล้วโจทก์ไม่ออกไปจากตึกแถวและไม่ชำระค่าเช่าแก่เจ้าของเดิม บุตรสาวโจทก์ได้ทำบันทึกข้อตกลงยอมชำระค่าเช่าที่ค้างชำระนั้น และจะชำระค่าเช่าเป็นรายเดือนต่อ ๆ ไป ถ้าผิดข้อตกลงยอมให้เจ้าของเดิมเข้าครอบครองตึกแถว ที่เกิดเหตุได้ ซึ่งไม่ปรากฏว่าโจทก์คัดค้านโต้แย้งข้อตกลงนี้ ข้อตกลงดังกล่าวจึงผูกพันโจทก์โดยมีพิกัดค้ำประกันว่ามีหนังสือมอบอำนาจจากโจทก์ให้บุตรสาวโจทก์ทำบันทึกข้อตกลงนั้นหรือไม่ และข้อตกลงนี้ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนจึงใช้บังคับได้ ต่อมาบุตรสาวโจทก์และโจทก์ผิดข้อตกลง จำเลยทั้งสองยังให้โอกาสแก่ฝ่ายโจทก์ ขอเวลาขนย้ายทรัพย์สินโดยไม่ตั้งใจเรียกร้องเอาค่าเช่าที่ค้างชำระแต่อย่างใด แต่โจทก์และครอบครัวก็ได้ขนย้ายออกไป การที่จำเลยทั้งสองเปิดกุญแจตึกแถวที่เกิดเหตุ หลังจากนั้นจึงใช้กุญแจของจำเลยปิดตึกแถวที่เกิดเหตุไว้ยอมเป็นอำนาจของจำเลยทั้งสองที่จะกระทำได้และถือว่าจำเลยทั้งสองได้ใช้สิทธิเข้ายึดถือครอบครองตึกแถวที่เกิดเหตุแล้วโดยชอบตามที่ได้ตกลงกันไว้ การกระทำของจำเลยทั้งสองจึงหาเป็นความผิดฐานทำให้เสียชีวิตหรือฐานบุกรุกไม่ (ฎ.๓๐๒๕/๒๕๔๑)

- จำเลยถอนเสารั้วของโจทก์แล้ววางไว้เพื่อจะระงับยับยั้งมิให้โจทก์ขุดหลุมปักเสาในที่ดินของจำเลย ซึ่งจำเลยเข้าใจหรือเชื่อว่าอยู่ในเขตของจำเลย ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าการกระทำของจำเลยเป็นการใช้สิทธิขัดขวางมิให้ผู้อื่นสอดเข้าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของตนโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๓๖ ทั้งตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นก็เป็นเหตุสมควรที่จำเลยจะปฏิบัติเช่นนั้นได้เพื่อยังให้ความเสียหายหรือเดือดร้อนสิ้นไปตามมาตรา ๑๓๓๗ การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นผิดฐานทำให้เสียชีวิต (ฎ.๘๘/๒๕๑๙)

หากกระทำโดยมิได้มีเจตนาทำให้เสียชีวิต ไม่มี ความผิด

- เมื่อที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นมีมติถอน ว. และแต่งตั้งจำเลยที่ ๖ เป็นกรรมการมีอำนาจทำการแทนบริษัทและศาลยังมีได้พิพากษาเพิกถอนตามที่ ว. ยื่นฟ้องขอเพิกถอนมติดังกล่าวก็ต้องถือว่าจำเลยที่ ๖ เป็นกรรมการมีอำนาจทำการแทนบริษัทและมีอำนาจเอาห้องพิพาทของบริษัทที่ ว. เคยอนุญาตให้โจทก์เข้าไปอยู่แต่ได้ย้ายออกไปแล้วไปให้ ส. เช่าได้และเมื่อโจทก์ไม่ยอมขนย้ายทรัพย์สินของโจทก์ตามที่จำเลยที่ ๖ ได้มีหนังสือให้โจทก์ขนย้ายออกไป การที่จำเลยที่ ๖ สั่งให้จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ ขนย้ายทรัพย์สินดังกล่าวทั้งได้ขอร้องให้จำเลยที่ ๕ ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานตำรวจมาเป็นพยานจึงเป็นการกระทำโดยไม่มีเจตนาบุกรุกทำให้ทรัพย์สินของโจทก์เสียหาย (ฎ.๓๗๗๕/๒๕๓๘)

- การที่จำเลยทั้งสามเข้าไปตรวจสภาพโรงงานและยึดเครื่องจักรและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการโรงงานเนื่องจากได้รับแจ้งว่ามีราษฎรประมาณ ๑๐๐ คนมาชุมนุมแสดง ความไม่เห็นด้วยในการทำนาเกลือสินเธาว์ของโจทก์ จำเลยทั้งสามจึงมีเจตนาเพียงระงับเหตุร้ายและความวุ่นวายมิให้ลุกลามไปแม้การที่ระงับการประกอบกิจการนาเกลือสินเธาว์นั้น จำเลยทั้งสามได้สั่งให้อุดท่อพีวีซีตลอดจนสั่งให้รื้อถอนเครื่องจักรและอุปกรณ์ในที่เกิดเหตุ ก็ด้วยประสงค์จะยึดเครื่องจักรและอุปกรณ์ซึ่งติดตั้งที่พื้นดินโดยต้องรื้อถอนไปตามอำนาจหน้าที่ การรื้อสิ่งของที่ติดอยู่กับพื้นดินย่อมทำให้เกิดความชำรุด

เสียหายบ้าง ซึ่งเป็นผลธรรมชาติของการรื้อถอนที่ต้องเกิดขึ้น มิใช่เกิดขึ้นเพราะกระทำโดยเจตนาให้เสียหาย (ฎ.๔๘๖/๒๕๔๖)

๑๗.๑.๔ การพยายามทำให้เสียหาย

- การที่จำเลยโยนโทรศัพท์เคลื่อนที่ของผู้เสียหายลงไปที่ชานพักบันได จำเลยย่อมสังเกตเห็นได้ว่าโทรศัพท์เคลื่อนที่ของผู้เสียหายอาจจะเกิดความเสียหายได้ เมื่อไม่ปรากฏว่าโทรศัพท์เคลื่อนที่ของผู้เสียหายได้รับความเสียหาย การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานพยายามทำให้เสียหาย และแม้โจทก์จะมีได้ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดฐานนี้ แต่ความผิดฐานวิงวาททรัพย์ก็มีความผิดฐานลักทรัพย์ซึ่งเป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์รวมอยู่ด้วย จึงถือไม่ได้ว่าข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในทางพิจารณาแตกต่างกับข้อเท็จจริงดังที่กล่าวในฟ้อง เมื่อไม่ปรากฏว่าจำเลยหลงต่อสู้อ ศาลจึงมีอำนาจลงโทษจำเลยในความผิดฐานพยายามทำให้เสียหายตามที่พิจารณาได้ความได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๒ วรรคสาม (ฎ.๑๑๒/๒๕๕๔)

- คำว่า "ฉีดยา" ตามพจนานุกรม ให้ความหมายไว้ว่า "ใช้กำลังอัดหรือดันของเหลวพุ่งออกจากช่องเล็ก ๆ" ดังนั้น กระบอกฉีดยาที่ไม่มีเข็มฉีดยาก็สามารถฉีดยาของเหลวเข้าสู่ร่างกายกระป๋องโดยทางปากหรือทางทวารได้ และเมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่าจำเลยมีกระบอกฉีดยาบรรจุสารพิษไว้แล้ว และจำเลยกำลังจับเชือกที่ผูกกระป๋องของผู้เสียหายซึ่งพร้อมที่จะลงมือฉีดยาพิษใส่เข้าไปในตัวกระป๋อง การกระทำของจำเลยดังนั้นก็ลึกลับต่อผลแห่งการกระทำให้เสียหายถือว่าเป็นการลงมือกระทำความผิดแล้วแต่กระทำไม่ตลอดเพราะผู้เสียหายมาพบและเข้าขัดขวางเสียก่อน จำเลยจึงมีความผิดฐานพยายามทำให้เสียหาย และเมื่อศาลฎีกาฟังว่าข้อเท็จจริงที่ปรากฏในการพิจารณาดังกล่าวถือว่าจำเลยได้ลงมือกระทำความผิดขั้นเตรียมการแล้ว จึงถือไม่ได้ว่าแตกต่างกับข้อเท็จจริงดังที่กล่าวในฟ้อง (ฎ.๗๐๓๗/๒๕๔๗)

๑๗.๑.๕ ความผิดฐานทำให้เสียหาย และ ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์

กรณีที่ทำให้ทรัพย์เสียหายแล้วนำไปเผาเป็นส่วนหนึ่งของการทำให้เสียหาย ไม่ผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์

- การที่จำเลยที่ ๑ ที่ ๓ ถึงที่ ๖ ร่วมกันรื้อโครงสร้างไม้ห้องแถวของผู้เสียหายมากองรวมกันไว้แล้วนำไปเผาทำลาย มิใช่เผาทำลายในขณะที่ทรัพย์ยังมีสภาพเป็นโครงสร้างไม้ห้องแถวอยู่ จึงเป็นเรื่องที่จำเลยที่ ๑ ที่ ๓ ถึงที่ ๖ มีเพียงเจตนาทำให้ทรัพย์นั้นใช้การไม่ได้โดยการรื้อออกมา ส่วนการเผาเป็นเพียงแค่การทำลายชิ้นส่วนที่รื้อออกมาจนตัวทรัพย์ซึ่งใช้การไม่ได้ไปแล้วเท่านั้น จำเลยที่ ๑ ที่ ๓ ถึงที่ ๖ จึงไม่มีเจตนาวางเพลิงเผาทรัพย์ การกระทำของจำเลยที่ ๑ ที่ ๓ ถึงที่ ๖ จึงเป็นความผิดฐานทำให้เสียหายตาม ป.อ. มาตรา ๓๕๘ เพียงบทเดียว หากใช้เป็นความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ผู้อื่นตาม ป.อ. มาตรา ๒๑๗ ด้วยไม่ (ฎ.๑๑๑๑๘/๒๕๕๓)

- การที่จำเลยตั้งรั้วไม้ไผ่ผ่าซีกที่ยึดติดเป็นแผงซึ่งเป็นรั้วบ้านของโจทก์ร่วมที่ ๑ แล้วนำไปเผาทำลายนั้น เป็นความผิดฐานทำให้เสียหายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๘ เพียงบทเดียวมิใช่กระทำผิดหลายบท เพราะจำเลยมีเจตนาจะทำลายรั้วไม้ไผ่ที่ปักติดเป็นแผงโดยนำไปเผาให้ใช้การไม่ได้เท่านั้น การเผาแผงไม้ไผ่นั้นเป็นการทำลายทรัพย์ของโจทก์ร่วมที่ ๑ ให้เสียหาย มิใช่วางเพลิงเผาทรัพย์รั้วบ้านของโจทก์ร่วมที่ ๑ (ฎ.๖๖๖๖/๒๕๔๒)

กรณีการโต้เถียงสิทธิครอบครองทรัพย์สิน

- โจทก์จำเลยต่างโต้เถียงกรรมสิทธิ์นาฬิกาพันกันอยู่ เมื่อโจทก์ปลุกต้นข้าวในนาฬิกา จำเลยเสียหายอย่างไรชอบที่จะฟ้องร้องว่ากล่าวกัน การที่จำเลยกลับเข้าไถนาฬิกาเป็นเหตุให้ข้าวที่โจทก์ปลูกไว้ก่อนเสียหาย การกระทำของจำเลยย่อมเป็นความผิดฐานทำให้เสียหาย และต้องชดใช้ค่าเสียหายแก่โจทก์ (ฎ.๓๓๑/๒๕๒๗)

- พยานหลักฐานโจทก์ยังฟังไม่ได้ว่าที่ดินพิพาทเป็นของโจทก์และตามพยานหลักฐานที่โจทก์และจำเลยที่ ๑ นำสืบมายังโต้เถียงสิทธิครอบครองที่ดินพิพาทกันอยู่ การที่จำเลยที่ ๑ เข้าไปไถปรับที่ดินก็ด้วยเชื่อโดยสุจริตว่ามีสิทธิที่จะเข้าไปทำได้จำเลยที่ ๑ จึงไม่มีความผิดฐานบุกรุก เมื่อจำเลยที่ ๑ ไม่มีเจตนาบุกรุกที่ดินพิพาทจำเลยที่ ๑ จึงไม่มีความผิดฐานทำให้เสียหายซึ่งคืบนาและต้นหว้าที่อยู่ในที่ดินพิพาทด้วย (ฎ.๓๕๔๘/๒๕๓๙)

- โจทก์และจำเลยโต้เถียงการครอบครองที่พิพาทอยู่การที่จำเลยเข้าไปปักเสาสร้างรั้วในที่พิพาทจึงเป็นการเข้าใจโดยสุจริตว่าที่พิพาทเป็นของจำเลยการกระทำของจำเลยจึงไม่มีความผิดฐานบุกรุกต้นไม้ที่จำเลยเข้าไปตัดฟันปลูกอยู่ในที่พิพาทแม้โจทก์เป็นผู้ปลูกแต่ต้นไม้เป็นไม้ยืนต้นจึงเป็นส่วนควบของที่พิพาทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่งและตกเป็นกรรมสิทธิ์ของเจ้าของที่พิพาทซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สินประธานตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๔๔ วรรคสองเมื่อโจทก์และจำเลยยังโต้เถียงสิทธิครอบครองในที่พิพาทกันอยู่เท่ากับว่าโจทก์และจำเลยยังโต้เถียงกรรมสิทธิ์ของต้นไม้ซึ่งปลูกอยู่ในที่พิพาท การที่จำเลยเข้าไปตัดฟันต้นไม้พฤติการณ์จึงมีเหตุอันสมควรให้จำเลยเข้าใจโดยสุจริตว่าต้นไม้ดังกล่าวเป็นของจำเลยการกระทำของจำเลยจึงไม่มีความผิดฐานทำให้เสียหาย (ฎ.๖๓๐๓/๒๕๓๙)

๑๗.๒ เหตุฉกรรจ์ของความผิดฐานทำให้เสียหาย (มาตรา ๓๕๙ , ๓๖๐ , ๓๖๐ ทวิ)

๑๗.๒.๑ ลักษณะของทรัพย์สินที่ทำให้รับโทษหนักขึ้น

ผู้กระทำได้รับโทษหนักขึ้น หากผู้กระทำได้กระทำต่อทรัพย์สินต่อไปนี้ (มาตรา ๓๕๙)

ก. เครื่องกลหรือเครื่องจักรที่ใช้ในการประกอบกิจการหรืออุตสาหกรรม เช่น ระเบิดดินปืน เครื่องสูบน้ำ เครื่องสูบน้ำ เครื่องปั่นไฟ เป็นต้น

ข. ปศุสัตว์ ได้แก่ สัตว์เลี้ยงสำหรับใช้แรงงาน เช่น ช้าง ม้า วัว ควาย รวมถึงสัตว์ที่เลี้ยงไว้เป็นอาหาร เช่น แพะ แกะ หมู ด้วย

- คำว่า "ปศุสัตว์" ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๙ (๒) ย่อมหมายถึงสัตว์สี่เท้าที่เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร จำเลยใช้มีดฟันขาสุนัขผู้เสียหายเป็นแผลเกือบขาด ย่อมมีความผิดฐานทำให้เสียหายที่เป็นปศุสัตว์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๙ (๒) (ฎ.๒๐๔๖/๒๕๑๕)

- จำเลยเจตนาฆ่าเปิดของผู้เสียหาย โดยโปรยข้าวเปลือกผสมยาพิษให้เปิดกินเปิดตายเพราะเหตุนี้ ๓๓ ตัว การกระทำของจำเลยเป็นความผิดตาม มาตรา ๓๕๘ ไม่ผิดตามมาตรา ๓๕๙ (เพราะเปิดไม่ใช่ปศุสัตว์ตาม มาตรา ๓๕๙ (ฎ.๓๕/๒๕๐๓)

ค. ยวดยานพาหนะหรือสัตว์พาหนะที่ใช้ในการขนส่งสาธารณะหรือในการประกอบอาชีพ กิจการหรืออุตสาหกรรม เช่น รถไฟ รถประจำทาง เป็นต้น

ง. พืชผลหรือพืชผลของกิจการ หมายถึง ที่เกิดจากการประกอบกิจการ

- คำว่าพืชหรือพืชผลของกสิกรซึ่งบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๙ (๔) นั้น หมายถึงพืชหรือพืชผลที่ปลูกในการกสิกรรมของกสิกร ฉะนั้น ต้นุ่นและต้นมะม่วงหิมพานต์ซึ่งผู้เสียหายผู้เป็นกสิกรด้วยการทำนาปลูกไว้เฉยๆ ตามแนวเขตและจำเลยถอนทำลายเสีย นั้น จะฟังว่าเป็นพืชหรือพืชผลในการกสิกรรมของผู้เสียหายตามกฎหมายดังกล่าวยังไม่ได้ (ฎ.๗๐๑/๒๕๐๕ ประชุมใหญ่)

- จำเลยทราบดีว่าอ้อยที่จำเลยสั่งให้คนงานตัดเป็นของผู้อื่นที่มาไถพืชผลของจำเลยที่ปลูกไว้ในที่ดินที่เกิดเหตุซึ่งโจทก์ร่วมและจำเลยพิพาทแย่งสิทธิครอบครองกันอยู่แล้วปลูกอ้อยขึ้นแทน แม้จำเลยจะไม่ทราบว่าเป็นเจ้าของอ้อยและก่อนตัดอ้อยจำเลยจะได้แจ้งความให้เจ้าพนักงานตำรวจรับทราบไว้ล่วงหน้าก็ตาม จำเลยก็ไม่มีอำนาจที่จะตัดอ้อยดังกล่าว การที่จำเลยสั่งให้ตัดอ้อยของโจทก์ร่วมจึงมีความผิดฐานทำให้เสียหายทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๙ (๔) (ฎ.๑๒๔๒/๒๕๓๑)

- ต้นมะพร้าวของผู้เสียหายที่ถูกจำเลยฟันปลูกอยู่ในสวนตามแนวเขตที่ดินของผู้เสียหายรวมกับต้นมะพร้าวอื่นเป็นแนวเดียวกัน เมื่อไม่ปรากฏว่าผู้เสียหายมีอาชีพอะไรและสวนดังกล่าวของผู้เสียหายเป็นสวนมะพร้าวโดยเฉพาะหรือสวนไม้เบญจพรรณ จึงฟังไม่ได้ว่าต้นมะพร้าวที่ถูกฟันนั้นเป็นพืชที่ปลูกในการกสิกรรมของผู้เสียหาย (ฎ.๒๕๖๐/๒๕๒๗)

- ผู้เสียหายเป็นกสิกรมีอาชีพทำนา ผู้เสียหายได้ปลูกต้นกล้วยไว้รอบคูนหนึ่งร้อยกว่าต้น วันเกิดเหตุจำเลยใช้มีดตัดฟันต้นกล้วยของผู้เสียหายดังกล่าวเสียหายไป ๒๔ ต้น พิเคราะห์แล้ว เห็นว่าผู้เสียหายเป็นกสิกร แม้จะมีอาชีพหลักในการทำนา แต่ต้นกล้วยดังกล่าวผู้เสียหายปลูกไว้เพื่อขายย้อมถือได้ว่าเป็นของกสิกรตามมาตรา ๓๕๙ (๔) ด้วย (ฎ.๕๐๔/๒๕๒๔)

๑๗.๒.๒ เหตุที่ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น

- สถานีตำรวจเป็นสำนักราชการบ้านเมือง ซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๔ (๓) แต่เป็นทรัพย์สินประเภทที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ มีใช้ทรัพย์สินที่มีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๐ จำเลยทำให้สถานีตำรวจเสียหาย ย่อมไม่มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๐ (ฎ.๑๑๑๓/๒๕๑๖)

- ธงชาติไทยซึ่งทางโรงเรียนวัดหนองลุมพุกได้ซื้อมาไว้ที่เสาธงของโรงเรียนหาใช่เป็นทรัพย์สินที่โรงเรียน ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ไม่ จำเลยใช้ปืนยิงธงนั้นเสียหาย จึงเป็นความผิดตามมาตรา ๓๕๘ ไม่ผิดตามมาตรา ๓๖๐ (ฎ. ๕๘๘/๒๕๐๙)

- จำเลยบุกรุกยึดถือครอบครองที่ดินสาธารณประโยชน์และได้แผ้วถางที่ดินดังกล่าวใช้ทำไร่ ทำให้บุคคลอื่นทั่วไปไม่สามารถใช้ประโยชน์จากหนองคำปลาหลาอันเป็นสาธารณประโยชน์ในสวนที่จำเลยบุกรุกยึดถือครอบครอง เป็นการทำให้หนองสาธารณะนั้นไร้ประโยชน์แม้เป็นเพียงบางส่วน การกระทำของจำเลยก็เป็นความผิดฐานทำให้เสียหายที่ใช่หรือมีไว้เพื่อ สาธารณประโยชน์แล้ว ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๐ (ฎ.๘๑๔๐/๒๕๔๑)

- จำเลยก่อสร้างระเบียบรุกล้ำทางเดินเท้าโดยทำพื้นเป็นคอนกรีตเสริมเหล็กและมีหลังคาอะลูมิเนียมปกคลุม เป็นการยึดถือครอบครองและทำให้เสียหายทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทางเดินเท้า เป็นความผิดฐานยึดถือครอบครองที่ดินของรัฐ ซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ร่วมกัน และฐานทำให้เสียหายที่ใช่และมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ เป็นกรรมเดียวเป็นความผิด ต่อกฎหมายหลายบท เมื่อลงโทษฐานทำให้เสียหายที่ใช่และมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๐ ซึ่งเป็นบทที่มีโทษ

หนักที่สุดแล้ว จึงไม่อาจอาศัยบทเบ็ดเตล็ดตามประมวลกฎหมายที่ดินมาตรา ๑๐๘ ทวิ วรรคสองมาบังคับให้จำเลย และบริวารออกจากที่ดินที่เข้ายึดถือครอบครองได้ เพราะประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๐ ไม่ได้บัญญัติ ข้อบังคับดังกล่าวไว้ (ฎ.๒๐๖๘/๒๕๔๓)

- วัตถุในทางศาสนา

ผู้กระทำได้รับโทษหนักขึ้น หากกระทำได้ทรัพย์สินอันเป็นวัตถุในทางศาสนาในสถานที่อันเป็นที่เคารพในทางศาสนา (มาตรา ๓๖๐ ทวิ)

- จำเลยฉีกธงชาติไทยอันมีความหมายถึงรัฐเพื่อเหยียดหยามประเทศชาติ และยังไม่ตีทุบ เกศเศียรพระพุทธรูปอันเป็นที่เคารพในทางศาสนาของพุทธศาสนิกชนอันเป็นการเหยียดหยามศาสนา อันเป็น คนละเจตนา แต่ละเจตนาเป็นความผิดในตัวเองแยกจากกันเป็นความผิดคนละกระทง แม้กระทำได้เนื่องกัน และแต่ละกระทงดังกล่าวคือเจตนาในการทำให้เสียทรัพย์สินเช่นเดียวกัน จึงเป็นความผิดหลายบทในแต่ละกระทง กล่าวคือ จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๘, ๓๖๐, ๙๐ กระทงหนึ่ง และมาตรา ๒๐๖, ๓๖๐ทวิ, ๙๐ อีกกระทงหนึ่ง (ฎ.๕๑๘๙/๒๕๓๓)

ส่วนที่ ๑๘ การสังคีตความผิดฐานบุกรุก

มาตรา ๓๖๒ ผู้ใดเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นเพื่อถือการครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้นทั้งหมด หรือแต่บางส่วน หรือเข้าไปกระทำการใดๆ อันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของเขา โดยปกติสุข ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖๓ ผู้ใดเพื่อถือเอาอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นเป็นของตน หรือของบุคคลที่สาม ยักย้ายหรือ ทำลายเครื่องหมายเขตแห่งอสังหาริมทรัพย์นั้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือ ปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖๔ ผู้ใดโดยไม่มีเหตุอันสมควร เข้าไปหรือซ่อนตัวอยู่ในเคหสถาน อาคารเก็บรักษาทรัพย์ หรือสำนักงานในความครอบครองของผู้อื่น หรือไม่ยอมออกไปจากสถานที่เช่นนั้นเมื่อผู้มีสิทธิที่จะห้ามมิให้ เข้าไปได้ไล่ให้ออก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖๕ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๖๒ มาตรา ๓๖๓ หรือมาตรา ๓๖๔ ได้กระทำ

- (๑) โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย
- (๒) โดยมีอาวุธหรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป หรือ
- (๓) ในเวลากลางคืน

ผู้กระทำได้ระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖๖ ความผิดในหมวดนี้ นอกจากความผิดตามมาตรา ๓๖๕ เป็นความผิดอันยอมความได้

๑๘.๑ ลักษณะของการกระทำ

ความผิดฐานบุกรุกตามมาตรา ๓๖๒ แบ่งการกระทำออกเป็น ๒ กรณี

๑. เข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่น เพื่อถือการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน อันเป็นการรบกวนกรรมสิทธิ์

๒. เข้าไปกระทำการใดๆ อันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นโดยปกติสุข

การเข้าไป หมายความว่าถึง ตัวหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของผู้กระทำได้ล่วงล้ำเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ ไม่จำเป็นต้องเข้าไปทั้งตัว การเอื้อมมือเข้าไปในบริเวณบ้านของผู้เสียหาย แล้วจับผู้เสียหายจุกกระชากออกจากบ้าน แม้ผู้กระทำจะยืนอยู่นอกบ้านก็ถือว่าเป็นการเข้าไปกระทำการใดๆ อันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของผู้เสียหายแล้ว

- การที่จำเลยจะกระชากลากตัวผู้เสียหายให้ออกไปจากบริเวณบ้านของผู้เสียหายได้ แม้จำเลยจะยืนอยู่นอกบริเวณบ้านของผู้เสียหายแต่จำเลยก็ต้องเอื้อมมือเข้าไปภายในบริเวณบ้านของผู้เสียหายเพื่อจับและจุกกระชากลากตัวผู้เสียหายออกไป การเอื้อมมือเข้าไปจุกกระชากลากตัวผู้เสียหายออกไปในลักษณะนี้ ถือได้ว่าจำเลยเข้าไปกระทำการใด ๆ อันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของผู้เสียหายโดยปกติสุข โดยใช้กำลังประทุษร้ายเข้าองค์ประกอบแห่งความผิดฐานบุกรุกตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๒ และมาตรา ๓๖๕ (๑) แล้ว (ฎ.๒๗๘๐/๒๕๔๐)

- การที่ผู้ต้องหาควบคุมการตักดินล้ำเข้าไปตักเอาดินในที่ดินของผู้เสียหายใส่ในรถบรรทุกขับออกไปขาย เป็นการลักเอาที่ดินซึ่งเป็นทรัพย์สินของผู้เสียหายไปโดยทุจริตและโดยใช้อาวุธพาหนะเพื่อสะดวกแก่การกระทำผิดหรือการพาทรัพย์สินนั้นไป ทั้งยังเป็นการเข้าไปในที่ดินอันเป็นอสังหาริมทรัพย์ของผู้เสียหายเพื่อถือการครอบครองที่ดินอันเป็นอสังหาริมทรัพย์ของผู้เสียหายโดยปกติสุข (คำชี้ขาดความเห็นแย้งที่ ๓๙๕/๒๕๕๓)

- จำเลยที่ ๑ ทราบดีอยู่แล้วว่าแนวเขตที่ดินของจำเลยที่ ๑ ทางทิศใต้ คือ ถนนห้องเลขที่ ๒๖๔ และ ๒๖๖ ซึ่งตรงกับแนวกำแพงตึกของจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นแนวเขตที่แน่นอนชัดเจน แต่จำเลยที่ ๑ กลับให้จำเลยที่ ๒ ขุดหลุมล้ำเข้าไปในที่ดินพิพาทของโจทก์รวมทั้งสาม ผู้เสียหายที่ ๑ และที่ ๔ การกระทำของจำเลยที่ ๑ จึงเป็นการกระทำโดยเจตนารบกวนการครอบครองที่ดินของโจทก์รวมทั้งสาม ผู้เสียหายที่ ๑ และที่ ๔ โดยปกติสุข และทำให้ที่ดินดังกล่าวได้รับความเสียหาย การกระทำของจำเลยที่ ๑ จึงเป็นความผิดฐานบุกรุกและทำให้เสียหายตาม ป.อ.มาตรา ๓๖๒, ๓๕๘ (ฎ.๑๐๕๕๘/๒๕๕๓)

- จำเลยเข้าไปในที่ดินของ อ. ผู้เสียหายที่ ๑ ซึ่งมีรั้วล้อมรอบโดยตัดโซ่คล้องประตูรั้ว แม้มีเจตนาจะเข้าไปนำรถยนต์พิพาทซึ่งยังมีข้อสงสัยอยู่ว่าตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้เสียหายที่ ๒ แล้วหรือยังเป็นกรรมสิทธิ์ของห้างหุ้นส่วนจำกัด ว. ที่จำเลยเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการซึ่งจอดอยู่ในที่ดินดังกล่าวออกไป จำเลยก็ชอบที่จะดำเนินการตามกฎหมาย จำเลยไม่มีอำนาจโดยพลการ ด้วยการตัดโซ่คล้องประตูล้อมรอบที่ดินของผู้เสียหายที่ ๑ อันเป็นการล่วงล้ำอำนาจปกครองของผู้เสียหายที่ ๑ จึงเป็นการเข้าไปกระทำการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของผู้เสียหายที่ ๑ โดยปกติสุขมีความผิดตาม ป.อ.มาตรา ๓๖๒ (ฎ.๖๑๖๗/๒๕๕๓)

หากไม่มีการเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ ไม่มีความผิดฐานบุกรุก

- ข้อเท็จจริงฟังได้ในเบื้องต้นว่า นาง พ. และนางสาว ธ. ผู้เสียหายทั้งสองพักอาศัยอยู่ที่ห้องพักเดียวกันในหอพักคนงานของโรงงานบริษัท บ. จำกัด จำเลยที่ ๑ มีห้องพักอยู่ตรงกันข้ามกับห้องพักของผู้เสียหายทั้งสองส่วนจำเลยที่ ๒ มีห้องพักอยู่ที่หอพักอีกหลังหนึ่งซึ่งอยู่ใกล้กัน ปัญหาวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ข้อแรกว่า จำเลยทั้งสองร่วมกันบุกรุกเคหสถานในเวลากลางคืนตามฟ้องหรือไม่ ที่โจทก์ฎีกาว่าความผิดฐานบุกรุกผู้กระทำผิดไม่จำเป็นต้องเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ทั้งตัวแต่หมายความรวมถึงการกระทำใด ๆ โดยไม่มีเหตุอันสมควรอันเป็นการรบกวนสิทธิในการครอบครองของเขาโดยปกติสุข การที่จำเลยทั้งสองใช้มีดตาดฟันและใช้ขวาดขว้างประตูห้องพักของผู้เสียหายทั้งสองก็ถือได้ว่า จำเลยทั้งสองมีเจตนารบกวนสิทธิโดยไม่มีเหตุผล

อันสมควรของผู้เสียหายทั้งสองเป็นความผิดฐานบุกรุกแล้วนั้นเห็นว่า ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๒ ได้บัญญัติถึงความผิดข้อหาฐานบุกรุกว่า "ผู้ใดเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นเพื่อถือการครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้นทั้งหมดหรือบางส่วนหรือเข้าไปกระทำการใดๆ อันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของเขาโดยปกติสุข" จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบความผิดฐานบุกรุกผู้กระทำความผิดต้องเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ เพื่อถือการครอบครองหรือเข้าไปกระทำการใด ๆ อันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของเขาโดยปกติสุข แต่คดีนี้ข้อเท็จจริงจากทางนำสืบของโจทก์ฟังได้ว่า ในคืนเกิดเหตุจำเลยทั้งสองใช้ขวดขว้างและใช้มีดฟันประตูห้องพักผู้เสียหายทั้งสอง กับได้เรียกผู้เสียหายทั้งสองออกมาพูดคุยและขู่จะฆ่าผู้เสียหายทั้งสองโดยที่จำเลยทั้งสองไม่ได้เข้าไปในห้องพักของผู้เสียหายทั้งสองและผู้เสียหายทั้งสองก็ไม่ได้เปิดประตูห้องมาพูดคุยกับจำเลยทั้งสอง เมื่อจำเลยทั้งสองไม่ได้เข้าไปในห้องพักเกิดเหตุ การกระทำของจำเลยทั้งสองจึงขาดองค์ประกอบความผิดฐานบุกรุก ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๒ จำเลยทั้งสองจึงไม่มีความผิดฐานบุกรุกตามฟ้อง (ฎ.๓๕๒๓/๒๕๔๑)

- จำเลยที่ ๒ ทำสัญญาขายฝากที่ดินพิพาทแก่ พ. แต่ พ. ไม่เคยเข้าครอบครองที่ดินพิพาท จำเลยที่ ๒ ยังคงครอบครองทำประโยชน์ตลอดมา ต่อมา พ. ขายที่ดินพิพาทให้โจทก์ แต่ก็เพียงดำเนินการทางทะเบียนเท่านั้น โจทก์ยังมีได้ครอบครองที่ดินพิพาท การกระทำของจำเลยที่ ๒ จึงไม่เป็นการเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของโจทก์อันจะเป็นความผิดฐานบุกรุกได้ และจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นบุตรครอบครองที่ดินพิพาทโดยอาศัยสิทธิจำเลยที่ ๒ จึงไม่มีความผิดเช่นกัน (ฎ.๓๕๗๘/๒๕๔๒)

การปิดกั้นทางเข้าออกอสังหาริมทรัพย์ แม้มิได้มีการเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ ศาลก็ถือว่าเป็นการล่วงล้ำเข้าไปในอำนาจการครอบครองของผู้อื่นแล้ว

- แม้นถนนที่เป็นทางเข้าออกของที่ดินของโจทก์จะอยู่ในเขตโฉนดที่ดินของจำเลยที่ ๑ หรือไม่ก็ตาม จำเลยทั้งสองก็ไม่มีอำนาจโดยผลการที่จะนำไม้และสังกะสีไปตอกปิดกั้นประตูทางเข้าออกที่ดินของโจทก์ ทำให้โจทก์เข้าออกที่ดินของโจทก์ไม่ได้ เป็นการล่วงล้ำเข้าไปในอำนาจการครอบครองของโจทก์ถือได้ว่าเป็นการเข้าไปกระทำการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของโจทก์โดยปกติสุขจำเลยทั้งสองจึงมีความผิดฐานบุกรุก (ฎ.๕๕๘๘/๒๕๓๗)

- โจทก์เข้าบ้านของ ส. ภรรยาจำเลยที่ ๑ แล้ว ต่อมาถูก ส. ฟ้องขับไล่ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลชั้นต้นให้ขับไล่โจทก์ออกจากบ้านนั้น โจทก์ฎีกา และศาลฎีกายังไม่มีคำสั่งให้ทุเลาการบังคับ โจทก์ขนย้ายสิ่งของออกไปหมดสิ้นแล้ว แต่เมื่อยังไม่ส่งมอบบ้านพิพาทคืน โดยได้ใส่กุญแจไว้และฝากให้เพื่อนบ้านช่วยดูแลให้ ถือว่าโจทก์ครอบครองบ้านพิพาทอยู่โดยปกติสุข ดังนี้ เมื่อปรากฏว่าหลังจากอ่านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ที่ให้ขับไล่โจทก์แล้ว ศาลชั้นต้นได้มีคำสั่งบังคับให้โจทก์ออกจากบ้านพิพาทภายใน ๑ เดือน แต่ในวันอ่านคำพิพากษาดังกล่าว โจทก์ไม่ได้มาศาลและไม่ได้ลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่งไว้ ทั้งเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาก็ไม่ได้นำส่งคำสั่งไปยังโจทก์ซึ่งเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๗๒ โจทก์จึงยังมีสิทธิอยู่ในบ้านพิพาท การกระทำของจำเลยที่ ๑ ที่ให้จำเลยที่ ๒ ตัดหรือกุญแจบ้านและให้จำเลยที่ ๒ เข้าไปอยู่อาศัย จึงเป็นการใช้ให้จำเลยที่ ๒ เข้าไปกระทำการอันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของโจทก์โดยปกติสุข ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๒, ๘๔ (ฎ. ๓๖๓/๒๕๑๘)

กรณีมีสัญญาเช่า โดยสัญญาเช่ามีข้อตกลงว่า หากผู้เช่าผิดสัญญาเช่าให้ผู้ให้เช่าเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เช่าได้ ดังนั้น เมื่อผู้เช่าผิดสัญญา ผู้ให้เช่ามีอำนาจเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เช่า ถือว่าผู้ให้เช่าใช้สิทธิตามสัญญา ไม่ผิดฐานบุกรุก

- ข้อสัญญาเช่าสำนักงานมีว่า ถ้าผู้เช่าผิดสัญญาไม่ชำระค่าเช่าตามกำหนด ผู้ให้เช่ากลับเข้าครอบครองสถานที่ ย้ายบุคคลออก ฯลฯ ได้ข้อสัญญานี้ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ผู้เช่าค้างชำระค่าเช่า ผู้ให้เช่าใช้สวดไขกุญแจห้องเช่าออกเอากุญแจใหม่ใส่แทน ผู้เช่าเข้าห้องเช่าไม่ได้ ดังนี้ เป็นการใช้สิทธิตามสัญญาเช่า ไม่เป็นความผิดอาญา (ฎ.๗๘๘/๒๕๑๙)

- หนังสือสัญญาเช่าห้องพักระหว่าง บ. ผู้เช่ากับจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้ให้เช่าข้อ ๓ ระบุว่า "ผู้เช่ายอมชำระค่าเช่าให้แก่ผู้ให้เช่าภายในวันที่ ๓๐ ของเดือนทุก ๆ เดือน ถ้าไม่ชำระตามกำหนดนี้ ผู้เช่ายอมให้ผู้ให้เช่ายึดเงินประกันของผู้เช่าได้และใส่กุญแจห้องผู้เช่าก็ได้ หรือผู้เช่ายินยอมอนุญาตให้ขนย้ายทรัพย์สินออกจากห้องเช่าได้โดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบ" ข้อ ๙ ระบุว่า "ถ้าผู้เช่าประพฤติผิดล่วงละเมิดสัญญาแม้แต่ข้อหนึ่งข้อใดหรือกระทำความผิดวัตถุประสงค์ข้อหนึ่งข้อใด ยอมให้ผู้ให้เช่าทรงไว้ซึ่งสิทธิที่จะเข้ายึดครอบครองสถานที่และสิ่งของที่เช่าได้โดยพลันและมีสิทธิบอกเลิกสัญญาทันที" และข้อ ๑๐ ระบุว่า "เมื่อครบกำหนดสัญญาเช่าก็ดีหรือผู้เช่าผิดสัญญาเช่าก็ดี ผู้เช่ายอมให้ถือว่าผู้เช่ายอมออกจากที่เช่า" ข้อสัญญาดังกล่าวนี้ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน จึงใช้บังคับได้ เมื่อสัญญาเช่าครบกำหนดเวลาและจำเลยที่ ๑ ได้บอกเลิกสัญญาเช่าด้วยแล้ว บ.และผู้เสียหายซึ่งอยู่ในห้องพิพาทโดยอาศัยสิทธิ บ. ย่อมไม่มีสิทธิอยู่ในห้องพิพาทต่อไป เมื่อ บ. ไม่ยอมออกไปจากห้องพิพาทจำเลยที่ ๑ จึงใช้สิทธิตามหนังสือสัญญาเช่าห้องพัก โดยเข้าไปในห้องพิพาทแล้วใช้คีมหนีบกุญแจลูกบิดประตู บานพับหน้าต่างถอดเอาสะพานไฟฟ้าและเครื่องรับโทรศัพท์ในห้องพิพาทออกไป จึงไม่มีมูลความผิดฐานบุกรุก (ฎ.๔๘๕๔/๒๕๓๗)

- โจทก์เป็นผู้เช่าตึกแถวที่เกิดเหตุจากเจ้าของเดิมเมื่อครบกำหนดแล้วโจทก์ไม่ออกไปจากตึกแถวและไม่ชำระค่าเช่า แก่เจ้าของเดิม บุตรสาวโจทก์ได้ทำบันทึกข้อตกลงยอมชำระ ค่าเช่าที่ค้างชำระนั้น และจะชำระค่าเช่าเป็นรายเดือนต่อ ๆ ไป ถ้าผิดข้อตกลงยอมให้เจ้าของเดิมเข้าครอบครองตึกแถว ที่เกิดเหตุได้ ซึ่งไม่ปรากฏว่าโจทก์คัดค้านโต้แย้งข้อตกลงนี้ ข้อตกลงดังกล่าวจึงผูกพันโจทก์โดยมีพักต้องคำนึงว่ามี หนังสือมอบอำนาจจากโจทก์ให้บุตรสาวโจทก์ทำบันทึกข้อตกลงนั้นหรือไม่ และข้อตกลงนี้ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนจึงใช้บังคับได้ ต่อมาบุตรสาวโจทก์และโจทก์ผิดข้อตกลง จำเลยทั้งสองยังให้โอกาสแก่ฝ่ายโจทก์ ขอเวลาขนย้ายทรัพย์สินโดยไม่ตั้งใจเรียกร้องเอาค่าเช่าที่ค้างชำระแต่อย่างใด แต่โจทก์และครอบครัวก็ได้ขนย้ายออกไป การที่จำเลยทั้งสองเปิดกุญแจตึกแถวที่เกิดเหตุ หลังจากนั้นจึงใช้กุญแจของจำเลยปิดตึกแถวที่เกิดเหตุไว้ยอมเป็นอำนาจของจำเลยทั้งสองที่จะกระทำได้และถือว่าจำเลยทั้งสองได้ใช้สิทธิเข้ายึดถือครอบครองตึกแถวที่เกิดเหตุแล้วโดยชอบตามที่ได้ตกลงกันไว้ การกระทำของจำเลยทั้งสองจึงหาเป็นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินหรือฐานบุกรุกไม่ (ฎ.๓๐๒๕/๒๕๔๑)

- โจทก์ซึ่งเป็นผู้เช่าผิดสัญญาไม่ชำระค่าเช่า จำเลยที่ ๑ จึงให้จำเลยที่ ๒ ไปล็อกกุญแจปิดร้านอาหารเพื่อมิให้โจทก์เช่าต่อไป โดยจำเลยที่ ๑ คิดว่าตนเองมีอำนาจกระทำการได้ ตามสัญญาเช่าระบุว่าผู้เช่าผิดสัญญาไม่ชำระค่าเช่าภายในกำหนดเวลา ผู้ให้เช่ายอมทรงสิทธิในการกลับเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เช่าตามสัญญานี้โดยพลัน การกระทำของจำเลยทั้งสองจึงเป็นการขาดเจตนาที่จะกระทำผิดฐานบุกรุก ทั้งข้อสัญญาดังกล่าวมิได้ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนมิได้เป็นสัญญาที่เป็นธรรม จำเลยทั้งสองจึงไม่มีความผิดฐานบุกรุก (ฎ.๕๓๙๖/๒๕๔๙)

กรณีสัญญาเช่าสิ้นสุดเป็นวันๆ ผู้ให้เช่ามีสิทธิห้ามผู้เช่าไม่ให้เข้าไปในที่เช่าในวันต่อไปได้ ถ้าผู้เช่ายังขึ้นเข้าไป ผิดฐานบุกรุก

- เดิมตลาดที่เกิดเหตุเป็นของมารดาผู้เสียหาย จำเลยเป็นพ่อค้าเปิดพะโล้และลูกชิ้นทอด เช่นรถเข้าไปตั้งขายตรงทางเดินอันเป็นส่วนหนึ่งของตลาดดังกล่าวมาหลายปี โดยชำระค่าเช่าเป็นรายวันไม่ได้ทำสัญญาเช่ากัน ต่อมามารดาผู้เสียหายถึงแก่กรรมได้ทำพินัยกรรมยกตลาดให้ผู้เสียหาย จำเลยชำระค่าเช่าบ้างไม่ชำระบ้าง ผู้เสียหายจึงให้เจ้าพนักงานตำรวจเรียกจำเลยมาแจ้งไม่ให้เข้าไปขายของในตลาดพิพาท จำเลยยังขึ้นนำรถขึ้นเข้าไปขายของดังที่เคยทำมา เช่นนี้การเช่าของจำเลยเป็นการเช่ารายวัน และพอสิ้นวันหนึ่ง ๆ จำเลยก็ได้ออกไปจากตลาด การครอบครองของจำเลยจึงสิ้นสุดลงเป็นวัน ๆ เมื่อผู้เสียหายไม่ยอมให้จำเลยเข้าไปขายของในตลาดอีกต่อไป จำเลยยังขึ้นเข้าไป การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดบุกรุกตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๒ (ฎ.๑๘๓๓/๒๕๒๓)

หากมีการนำที่ดินไปให้ผู้อื่นเช่า โดยตนเองไม่มีอำนาจ เป็นความผิดฐานบุกรุก

- ที่ดินที่ถูกกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าบุกรุกนำสินค้ามาวางขายเป็นของโจทก์ร่วมและโจทก์ร่วมไม่ได้อนุญาตให้จำเลยนำไปให้ผู้ใดเช่า การที่จำเลยนำที่ดินดังกล่าวไปให้บุคคลดังกล่าวเช่าโดยไม่มีอำนาจ จำเลยจึงมีความผิดฐานบุกรุกตาม ป.อ. มาตรา ๓๖๒ (ฎ.๒๗๖๘/๒๕๕๑)

ต้องเป็นการเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งอสังหาริมทรัพย์ ได้แก่ ที่ดินและทรัพย์สินอันติดอยู่กับที่ดินมีลักษณะเป็นการถาวรหรือประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดินนั้น และหมายความรวมถึงทรัพย์สินอันเกี่ยวกับที่ดิน หรือทรัพย์สินอันติดอยู่กับที่ดิน หรือประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดินนั้นด้วย

- แผงลอยพิพาทอยู่ในตลาดซึ่งเป็นที่ขายของจำพวกอาหารมีลักษณะเป็นพื้นและผากั้นแบ่งเป็นช่องๆ ซึ่งเป็นที่วางของขายบนพื้นดิน ประกอบกับคำฟ้องของโจทก์บรรยายว่าจำเลยทั้งสี่ร่วมกันขนสินค้าเข้าไปขายในที่พิพาทอีกอันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของโจทก์ คำว่าที่พิพาทตามคำฟ้องจึงมีความหมายอยู่ในตัวว่าเป็นพื้นดิน ฉะนั้นแผงลอยพิพาทตามฟ้องจึงหมายถึงพื้นดินอันเป็นที่ตั้งของแผงลอยจึงเป็นอสังหาริมทรัพย์ มิใช่แผงลอยต่างๆ ไป (ฎ.๓๘๒๐/๒๕๒๖)

แต่ถ้าเช่าตู้สินค้าที่ตั้งบนที่ดินห้ามเคลื่อนย้ายเป็นการเช่าอสังหาริมทรัพย์ มิใช่เช่าที่ดินซึ่งเป็นสถานที่เช่าวางตู้ ผู้ให้เช่าตู้ให้คนย้ายตู้ไปที่อื่น ไม่เป็นบุกรุก

- ตามสัญญาเช่าระบุว่าเช่าตู้ใส่สินค้า การระบุบริเวณที่ตั้งตู้ก็เพื่อให้รู้ว่าตู้ที่เช่ากันเป็นตู้ใบไหน และบังคับมิให้ผู้เช่าเคลื่อนย้ายตู้ขึ้นไปที่ยื่นอันจะทำให้ยากแก่ผู้ให้เช่าจะควบคุมดูแลรักษา หากใช้แสดงว่าเป็นการเช่าพื้นที่ที่ตั้งตู้ใส่สินค้าไม่ พื้นที่ที่ตั้งตู้จึงคงอยู่ในความครอบครองของผู้ให้เช่าซึ่งมีอำนาจที่จะเข้าไปหรือใช้ให้บุคคลอื่นเข้าไปได้ ไม่เป็นความผิดฐานบุกรุกตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๒ (ฎ.๑๑๒๙/๒๕๒๖)

- สัญญาเช่าตู้ใส่สินค้านั้นระบุบริเวณที่ตั้งตู้ก็เพื่อให้ทราบว่าเช่าตู้ใบไหน ตั้งอยู่ที่ใด หากใช้เป็นการเช่าสถานที่ที่ตั้งตู้ไม่สถานที่ตั้งตู้คงอยู่ในครอบครองของจำเลยผู้ให้เช่า จำเลยมีอำนาจเข้าไปหรือใช้ให้ผู้อื่นเข้าไปในสถานที่ที่ตั้งตู้โดยไม่เป็นความผิดฐานบุกรุก และการเคลื่อนย้ายตู้ใส่สินค้าซึ่งเป็นอสังหาริมทรัพย์ ก็ไม่อาจเป็นความผิดฐานบุกรุกได้ (ฎ.๑๔๖๘/๒๕๒๗)

ความผิดฐานบุกรุกตามประมวลกฎหมายอาญามุ่งประสงค์ลงโทษผู้บุกรุกอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นเท่านั้น ไม่รวมรวมถึงการบุกรุกสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

- จำเลยบุกรุกเข้าครอบครองที่ดินโดยรู้ว่าเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ร่วมกัน มีความผิดตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๙, ๑๐๘ ทวิ วรรคสอง ส่วนความผิดฐานบุกรุกตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๒, ๓๖๕ ที่โจทก์ขอให้ลงโทษจำเลยมาด้วยนั้น กฎหมายมุ่งประสงค์จะลงโทษผู้ที่บุกรุกอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นเท่านั้น ไม่ใช่บทบัญญัติที่จะลงโทษผู้ที่บุกรุกที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน จึงลงโทษจำเลยตาม ป.อ. มาตรา ๓๖๒, ๓๖๕ ไม่ได้ (ฎ.๕๖๑๖/๒๕๓๙)

- จำเลยเข้าไปยึดถือครอบครองที่ดินซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ร่วมกันและเป็นที่ดินของรัฐจึงเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๑๐๘ ทวิ วรรคสอง แต่ไม่เป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๖๒ เพราะบทบัญญัติดังกล่าวมุ่งประสงค์ลงโทษผู้บุกรุกอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นไม่ใช่บทบัญญัติที่จะลงโทษผู้บุกรุกที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน (ฎ.๔๓๑๖/๒๕๕๐)

ผู้เสียหายจะต้องเป็นเจ้าของ หรือมีสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ในขณะที่ผู้กระทำได้เข้าไปในอสังหาริมทรัพย์เพื่อถือการครอบครอง

- กรณีจะเป็นความผิดฐานบุกรุกตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๒ ตามที่โจทก์จะต้องได้ความว่า โจทก์ร่วมเป็นเจ้าของหรือมีสิทธิครอบครองที่ดินพิพาทอยู่ในขณะที่กล่าวหาว่าจำเลยเข้าไปในที่ดินพิพาทเพื่อถือการครอบครองหรือเข้าไปกระทำการใด ๆ อันเป็นการรบกวนการครอบครองที่ดินพิพาทของโจทก์ร่วมโดยปกติสุข แต่คดีนี้ข้อเท็จจริงได้ความว่า จำเลยได้เข้าไปครอบครองที่ดินพิพาทอยู่ก่อนแล้ว โจทก์ร่วมเพิ่งจะอ้างว่าเป็นเจ้าของที่ดินพิพาทโดยการซื้อขายในภายหลัง ดังนี้ แม้จะรับฟังข้อเท็จจริงได้ตามที่โจทก์กล่าวอ้าง การกระทำของจำเลยที่เข้าไปครอบครองยึดถือที่ดินพิพาทอยู่ก่อนและคงอยู่ในที่ดินพิพาทตลอดมา ย่อมไม่เป็นความผิดฐานบุกรุกที่ดินของโจทก์ร่วม (ฎ.๑๕๕๒/๒๕๓๕)

๑๘.๒ การยกย้ายหรือทำลายเครื่องหมายเขต

เครื่องหมายเขต อาจเป็นสิ่งที่ปักไว้หรือเกิดขึ้นเอง เช่น กอไผ่ คู คลอง จอมปลวก ก็ได้ แต่ต้องเป็นสิ่งที่แสดงเขตแห่งอสังหาริมทรัพย์ไม่ใช่หลักที่ปักในการทำแผนที่พิพาท หรือเพื่อการบังคับคดี

- การยกย้ายหรือทำลายหลักเขตจะเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๓ ก็ต่อเมื่อหลักหรือเครื่องหมายเขตนั้นเป็นหลักหรือเครื่องหมายเขตที่แสดงสิทธิแห่งอสังหาริมทรัพย์โดยแท้จริง การถอนหลักไม้ที่ศาลปักไว้ในการรังวัดอันเป็นหลักหรือเครื่องหมายเขตที่สร้างขึ้นเป็นสังเขปเพื่อประโยชน์ในการทำแผนที่พิพาท ไม่เป็นความผิดตามมาตราดังกล่าว(ฎ.๒๘๖๑/๒๕๒๗)

- โจทก์จำเลยมีกรณีพิพาทฟ้องร้องแย่งสิทธิครอบครองที่นาพิพาทกัน ระหว่างพิจารณาคดีนั้นศาลอนุญาตให้จำเลยเข้าทำนาพิพาทโดยเสียค่าเช่า จำเลยยอมมีสิทธิครอบครองที่พิพาทการที่จำเลยหว่านถั่วเขียวลงใน ที่นาพิพาทแม้หลังจากศาลฎีกาพิพากษาให้ขับไล่จำเลยออกจากที่นาพิพาท แล้ว ก็เป็นกรณีที่จำเลยไม่ยอมสละการครอบครอง มิใช่เพิ่งเข้าไปครอบครองที่นาพิพาทในวันเวลาที่โจทก์ฟ้อง การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดฐานบุกรุก หลักไม้ที่ศาลปักไว้ในที่พิพาทเพื่อการรังวัดสอบเขตตามคำสั่งศาลเป็นเครื่องหมายเขตที่สร้างขึ้นเป็นสังเขปเพื่อประโยชน์แก่การบังคับคดี มิใช่เครื่องหมายเขตแห่งอสังหาริมทรัพย์ การที่จำเลยถอนหลักไม้ดังกล่าวทิ้ง จึงไม่เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๓ (ฎ.๔๗๒๓/๒๕๒๙)

๑๘.๓ การบุกรุกเคหสถาน อาคารเก็บรักษาทรัพย์สินหรือสำนักงาน

องค์ประกอบของความผิดฐานบุกรุก มาตรา ๓๖๔ มี ๒ กรณี คือ

กรณีแรก เข้าไปหรือซ่อนตัวอยู่ในเคหสถาน อาคารเก็บรักษาทรัพย์สิน หรือสำนักงานในความครอบครองของผู้อื่นโดยไม่มีเหตุอันสมควร

กรณีที่สอง ไม่ยอมออกไปจากเคหสถาน อาคารเก็บรักษาทรัพย์สินหรือสำนักงานในความครอบครองของผู้อื่น เมื่อผู้มีสิทธิที่จะห้ามมิให้เข้าไปได้ไล่ให้ออก

๑. ต้องเป็นกรณีเข้าไปหรือซ่อนตัวอยู่ในสถานที่ต่อไปนี้

ก. เคหสถาน หมายถึง ที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัย หมายความรวมถึงบริเวณของที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยนั้นด้วย **จะรั้วล้อมหรือไม่ก็ตาม** (ป.วิ.อ. มาตรา ๑ (๔))

ข. อาคารเก็บรักษาทรัพย์สิน หมายถึง สิ่งปลูกสร้างใดๆ ที่สร้างขึ้นเพื่อเก็บรักษาทรัพย์สิน เช่น โกดังสินค้า

ค. สำนักงาน คือ ที่ทำธุรกิจของเอกชนหรือจะเป็นของทางราชการก็ได้

กรณีที่ถือว่าเข้าไปในเคหสถานแล้ว

- จำเลยที่ ๑ นำบันไดวางริมหน้าต่างชั้นบนบ้านผู้เสียหายและปีนไปเรียกผู้เสียหายเมื่อผู้เสียหายเปิดประตูออกมา จำเลยที่ ๑ กอดอุ้มผู้เสียหายและกระทำอนาจารปลุกปล้ำผู้เสียหายที่บริเวณสนามหญ้าข้างหน้าบ้านพักผู้เสียหาย แม้สนามหญ้ากับบ้านพักไม่มีรั้วล้อมรอบ และไม่มีเครื่องหมายแสดงว่าเป็นแนวเขตของบ้านพักแต่ก็อยู่ข้างหน้าบ้านพักซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของผู้เสียหาย ถือได้ว่าจำเลยที่ ๑ เข้าไปในเคหสถานของผู้เสียหายในเวลากลางคืนอันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของผู้เสียหายโดยปกติสุขและกระทำอนาจารโดยใช้กำลังประทุษร้ายอันเป็นการกระทำต่อเนื่องไม่ขาดตอนกัน จึงเป็นกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท (ฎ.๑๙๐๔/๒๕๔๖)

- บ้านของผู้เสียหายไม่มีรั้วล้อม บริเวณหลังบ้านอยู่ติดกับถนนส่วนบุคคล จะถือเอาเพียงฝาผนังและประตูเหล็กด้านหลังเป็นแนวของเคหสถานย่อมไม่ได้ เพราะเคหสถานหมายความรวมถึง บริเวณของที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยนั้นด้วย เมื่อผู้เสียหายได้ใช้ประโยชน์บริเวณรอบบ้านเป็นที่วางสิ่งของเครื่องใช้โดยรอบทางด้านหลังมีโอ่งน้ำและถ้วยชามวางอยู่ ก็มีหลังคายื่นออกมาคลุม การที่จำเลยทั้งสองเข้าไปอยู่ข้างประตูหลังบ้านย่อมต้องถือว่าเป็นการเข้าไปในเคหสถานของผู้เสียหายแล้ว จำเลยทั้งสองเข้าไปในขณะที่ผู้เสียหายไม่อยู่บ้าน ทั้งมีสาเหตุโกรธเคืองกันมาก่อน เรื่องจำเลยลักลอบต่อสายไฟจากมิเตอร์บ้านของผู้เสียหาย ยิ่งไม่มีเหตุสมควรที่จะเข้าไปอยู่ที่บริเวณดังกล่าว จำเลยทั้งสองจึงมีความผิดฐานบุกรุกเคหสถาน (ฎ.๙๗๙๕/๒๕๕๒)

หากเป็นสาธารณสถานย่อมไม่เป็นเคหสถาน

- ผู้เสียหายใช้บ้านพักอาศัยส่วนหนึ่งเปิดเป็นร้านซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า ในเวลาที่ผู้เสียหายเปิดบริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าอยู่ บริเวณดังกล่าวย่อมเป็นสาธารณสถาน ซึ่งประชาชนทั่วไปรวมทั้งจำเลยที่ ๑ มีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ แต่เมื่อผู้เสียหายปิดร้านหรือหมดเวลาให้บริการในแต่ละวันแล้ว บริเวณดังกล่าวจึงจะเป็นเคหสถานที่ใช้อยู่อาศัย ดังนั้น เมื่อขณะเกิดเหตุผู้เสียหายยังเปิดให้บริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าอยู่ การที่จำเลยที่ ๑ เข้าไปในร้านดังกล่าวจึงไม่เป็นความผิดฐานบุกรุกเคหสถาน (ฎ.๒๑๓๗/๒๕๕๔)

- ที่เกิดเหตุมีโต๊ะสนุ๊กเกอร์เปิดบริการให้บุคคลทั่วไปเล่นได้ และขณะเกิดเหตุยังคงเปิดบริการอยู่ การที่จำเลยทั้งสามเข้าไปทำร้ายร่างกายผู้เสียหายที่ ๒ ในบริเวณที่บุคคลทั่วไปย่อมจะเข้าไปได้นั้น ย่อมไม่มีความผิดฐานบุกรุกตาม ป.อ. มาตรา ๓๖๔ และ ๓๖๕ (ฎ.๕๔๐/๒๕๕๔)

การเข้าไปในอาคารเก็บรักษาทรัพย์ : ต้องเป็นการเข้าไปในตัวอาคารสถานที่เท่านั้น หากเข้าไปในถนนเขตอาคารโรงเก็บสินค้า ไม่เป็นความผิด

- โจทก์ฟ้องคดีต่อศาลแขวงพระนครใต้ด้วยวาจา ศาลบันทึกไว้ว่าเมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๐๙ เวลา ๑๗.๐๐ น. จำเลยได้บังอาจเข้าไปในเขตอาคารเก็บรักษาทรัพย์สินค้าของการท่าเรือแห่งประเทศไทย โดยไม่มีเหตุอันสมควร จำเลยให้การรับสารภาพ โดยว่าจำเลยเพียงแต่เข้าไปเดินอยู่ที่ถนนภายในเขตอาคารเก็บรักษาสินค้าเท่านั้นที่ถูกจับแล้ว คดีนี้ศาลชั้นต้นบันทึกคำฟ้องด้วยวาจาไว้ว่า จำเลยเข้าไปในเขตอาคารเก็บรักษาทรัพย์สินค้าขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๔ ข้อหาที่บันทึกไว้นี้ย่อมหมายความรวมถึงตัวอาคารและเขตของอาคารด้วย ซึ่งไม่ขัดพอที่จะเป็นผิดฐานบุกรุกตามมาตรา ๓๖๔ ที่ฟ้องได้ และจำเลยก็ให้การว่าเข้าไปเดินอยู่ที่ถนนภายในเขตอาคารเก็บรักษาสินค้าเท่านั้น ซึ่งแสดงว่าไม่ได้รับเต็มตามข้อหาจึงเป็นเรื่องที่ศาลต้องสังคินผู้ต้องหาให้ผู้ว่าคดีรับไปดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙ ศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนพิจารณาไม่ถูกต้อง (ฎ.๑๑๑๓/๒๕๑๐)

การเข้าไปในเคหสถานโดยมีเหตุอันสมควร ไม่ถือว่าเป็นความผิดฐานบุกรุก

- จำเลยเข้าไปในบ้านผู้เสียหายเพื่อทวงค่าแรงที่ผู้เสียหายค้างบุตรชายของจำเลยเป็นการเข้าไปโดยมีเหตุผลสมควรโดยสุจริต แม้จำเลยจะได้ถือมีดไปด้วย แต่ก็เพียงมีดเหลียนซึ่งโดยทั่วไปใช้สำหรับหูดหญ้า และไม่ปรากฏว่าจำเลยตั้งใจจะไปทำร้ายผู้เสียหายตั้งแต่แรก จึงไม่อาจถือได้ว่าจำเลยมีเจตนาบุกรุก (ฎ.๒๕๔๙/๒๕๓๒)

- ผู้เสียหายและจำเลยเคยมีความสัมพันธ์กันฉันชู้สาว ในวันเกิดเหตุจำเลยมาหาผู้เสียหายที่บ้านและกอดรัดผู้เสียหายในฐานะที่เคยมีความสัมพันธ์กันมาก่อน แม้ผู้เสียหายจะปฏิเสธและจำเลยไม่เลิกกราก็น่าจะเป็นเพราะจำเลยต้องการแสดงความรักต่อผู้เสียหายตามวิสัยชายที่มีต่อหญิงที่เคยมีความสัมพันธ์กันมาก่อน การกระทำของจำเลยจึงขาดเจตนาบุกรุกและขาดเจตนาอนาจาร (ฎ.๑๒๔๘๒/๒๕๔๗)

- จำเลยเข้าไปในบ้านผู้เสียหายโดยการเชิญชวนของ ส. บุตรสาวผู้เสียหาย แม้ผู้เสียหายจะมีได้อนุญาตให้จำเลยเข้าไปในบ้าน ก็มีใช่เป็นการเข้าไปในบ้านผู้เสียหายโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือโดยไม่มีเหตุอันสมควร ทั้งมีใช่เป็นการเข้าไปเพื่อกระทำการใด ๆ อันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของผู้เสียหายโดยปกติสุขตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๒, ๓๖๔ จำเลยจึงไม่มีความผิด (ฎ.๕๑๗๗/๒๕๔๙)

- จำเลยเข้าไปในเรือนของผู้เสียหายกลางคืนเวลา ๑ นาฬิกาโดยบุตรของผู้เสียหายซึ่งรักใคร่กับจำเลยมาก่อนนี้ให้เข้าไปและพาขึ้นเรือนนั้น นับว่าจำเลยเข้าไปโดยมีเหตุอันควร แม้ว่าผู้เสียหายและภรรยาไม่อนุญาต ก็เป็นไปตามวิสัยของเรื่องเช่นนี้ที่ต้องปิดบัง ดังนี้ จำเลยจึงไม่มีความผิดฐานบุกรุกตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๔ ประกอบด้วยมาตรา ๓๖๕ (๒) (๓) (ฎ.๑๓๕๓/๒๕๐๘ ประชุมใหญ่)

- จำเลยเข้าไปในบ้านโจทก์เนื่องจากต้องการจะตกลงกับโจทก์เรื่องที่ดินที่โจทก์ดำเนินการถมเปลือกหอยแล้วทำให้เปลือกหอยส่งกลิ่นเหม็น การเข้าไปเช่นนี้นับว่ามีเหตุอันสมควร แม้จำเลยจะมีปืนติดตัวไปด้วย

ก็ไม่เป็นข้อสำคัญ ไม่ทำให้การเข้าไปนั้นกลับไม่มีเหตุอันสมควร อันจะทำให้จำเลยมีความผิดฐานบุกรุก (ฎ.๓๔๘๑/๒๕๓๗)

- การที่จำเลยเข้าไปในบ้านผู้เสียหายเพื่อชมรายการโทรทัศน์โดยได้รับความยินยอมจากผู้เสียหาย นั้นยังฟังไม่ได้ว่าจำเลยเข้าไปโดยไม่มีเหตุอันสมควรและมีเจตนารบวงการครอบครองสิ่งหาทรัพย์สินของผู้เสียหาย ถึงแม้ว่าในขณะที่จำเลยจะออกจากบ้านได้ถือโอกาสกระทำอนาจารแก่ผู้เสียหายก็ตาม การกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดฐานบุกรุกตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๔ และเมื่อไม่เป็นความผิดตามมาตรานี้แล้วจึงไม่เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๕ (๑) (๓) ด้วย ส่วนที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ฟังว่าเมื่อผู้เสียหายให้จำเลยกลับออกจากบ้านไปแล้วจำเลยใช้กำลังประทุษร้ายกระทำอนาจารแก่ผู้เสียหายเป็นกรณีที่จำเลยไม่ยอมออกจากบ้านผู้เสียหายเมื่อผู้เสียหายให้ออกไปจึงมีความผิดฐานบุกรุกนั้น เป็นการพิพากษาเกินคำขอไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๒ วรรคหนึ่งและวรรคสี่เพราะโจทก์ไม่ได้บรรยายถึงเหตุที่จำเลยไม่ยอมออกถือว่าโจทก์ไม่ประสงค์ให้ลงโทษจำเลยฐานบุกรุกด้วยเหตุดังกล่าวจึงลงโทษจำเลยด้วยเหตุนี้ไม่ได้และปัญหานี้เป็นข้อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๕ วรรคสองประกอบด้วยมาตรา ๒๒๕ ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้เอง (ฎ. ๒๘๕๒/๒๕๓๙)

กรณีที่ถือว่าเป็นกระทำโดยไม่มีเหตุสมควร

- คดีนี้ เหตุเกิด เวลา ๐๕.๓๐ นาฬิกา แม้จำเลยจะเป็นเจ้าของรถจักรยานที่จำเลยเอาไปจำหน่ายไว้กับผู้เสียหาย และ จำเลยเข้าไปในบ้านผู้เสียหายเพื่อเอารถจักรยานคืนจากผู้เสียหายก็ตาม แต่จำเลยก็**ไม่สมควร**ลักลอบเข้าไปในบ้านอันเป็นเคหสถานที่อยู่อาศัยของผู้เสียหายในเวลาค่าคืนเช่นนั้น ถือได้ว่า จำเลยเข้าไปในเคหสถานของผู้เสียหาย โดยไม่มีเหตุอันสมควร จึงมีความผิดฐานบุกรุกในเวลากลางคืน (ฎ.๑๖๙๙/๒๕๒๙)

- โจทก์ร่วมกับจำเลยตกลงยกบ้านที่เกิดเหตุให้แก่บุตร และให้บุตรอยู่ในอำนาจปกครองของโจทก์ร่วมอีกทั้งยังได้มีการย้ายชื่อจำเลยออกจากบ้านเกิดเหตุไปแล้วภายหลังจากจดทะเบียนหย่า ๘ วัน ย่อมแสดงว่าบ้านที่เกิดเหตุเป็นบ้านที่โจทก์ร่วมกับบุตรพักอาศัยอยู่ด้วยกันภายหลังจากที่โจทก์ร่วมกับจำเลยหย่าขาดจากกันแล้ว **จำเลยไม่มีสิทธิใดๆ ที่จะมาพักอาศัยอยู่ในบ้านเกิดเหตุอีก** มิฉะนั้นการหย่าและข้อตกลงเรื่องจดทะเบียนหย่าระหว่างโจทก์ร่วมกับจำเลยจะไม่มีผลแต่ประการใด เมื่อจำเลยไม่มีสิทธิพักอาศัยอยู่ในบ้านเกิดเหตุ การกระทำของจำเลยที่เข้าไปในบ้านเกิดเหตุช่วงเวลาตีกระมาณเที่ยงคืนถึงหนึ่งนาฬิกาเช่นนี้ ถือได้ว่าเป็นการเข้าไปในเคหสถานซึ่งอยู่ในความครอบครองของผู้อื่นโดยไม่มีเหตุอันสมควร (ฎ.๘๒๐๗/๒๕๕๓)

- การที่จำเลยเข้าไปในตึกแถวคuahหนึ่งและ**ป็นขึ้นไปบนหลังคา**ของตึกแถวอีกคuahหนึ่ง **เพื่อสำรวจตรวจดูทรัพย์สินของมีค่าภายในตึกแถวทั้งสองคuahดังกล่าว**เป็นการเข้าไปในเคหสถานของผู้อื่นโดยไม่มีเหตุอันสมควร อันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๔ เท่านั้น จะถือเป็นการรบกวนการครอบครองสิ่งหาทรัพย์สินของผู้อื่นตามมาตรา ๓๖๒ ยังไม่ได้ (ฎ.๒๔๑๕/๒๕๕๕)

- ก่อนเกิดเหตุโจทก์ร่วมได้ห้ามปรามไม่ให้จำเลยเข้าไปในบ้านโจทก์ร่วมอีกการที่จำเลยยังฝ่าฝืนเข้าไปในบ้านโจทก์ร่วมแม้จะได้รับความยินยอมจากนางสาว น.บุตรสาวโจทก์ร่วมก็ตามถือได้ว่าเป็นการเข้าไปโดยไม่มีเหตุอันสมควรจำเลยจึงมีความผิดฐานบุกรุก (ฎ.๒๗๙/๒๕๓๙)

- จำเลยมีความสัมพันธ์ทางชู้สาวกับภริยาผู้เสียหาย ก่อนเกิดเหตุจำเลยเคยเข้าไปนอนกับภริยาผู้เสียหายในบ้านผู้เสียหาย และผู้เสียหายแจ้งความแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจให้เรียกตัวจำเลยมาตักเตือนให้เลิกเกี่ยวข้องกับภริยาผู้เสียหายและไม่ให้เข้าไปในบ้านผู้เสียหายอีก ซึ่งจำเลยก็ยอมรับที่จะปฏิบัติตาม โดยมีการลง

แต่ผู้ต้องหาที่ ๑ ก็ยังตั้งต้นปิ่นรื้อเข้าไป แม้จะมีเจตนาเพียงต้องการแจ้งให้ผู้กล่าวหาทราบว่าบิดาของผู้กล่าวหาป่วยหนัก ก็ถือไม่ได้ว่ามีเหตุจำเป็นเร่งด่วนและไม่เข้ากรณีมีเหตุอันสมควรการกระทำของผู้ต้องหาที่ ๑ จึงเป็นความผิดตามข้อกล่าวหา ซ้ำขาดให้ฟ้องผู้ต้องหาที่ ๑ ฐานบุกรุกเคหสถานผู้อื่นในเวลากลางคืน ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๖๔, ๓๖๕ (คำชี้ขาดความเห็นแย้งที่ ๔๗๕/๒๕๕๗)

กรณีที่ถือว่าการซ่อนตัว

- แม่ บ. ซึ่งเป็นลูกจ้างของโจทก์ร่วมและพักอาศัยในร้านโจทก์ร่วมจะเปิดประตูให้จำเลยเข้าไปในร้านโจทก์ร่วมเนื่องจากจำเลยเป็นเพื่อนของ บ. ก็ตาม แต่การที่จำเลยออกมายืนอยู่ที่บันไดในร้านโจทก์ร่วมระหว่างชั้นที่ ๓ กับชั้นที่ ๔ เป็นการคอยเวลาและหาโอกาสก่อเหตุร้าย จึงเป็นการเข้าไปซ่อนตัวอยู่ในเคหสถานของโจทก์ร่วม และเมื่อสบโอกาสโดยจำเลยพบเห็น ส. ที่บริเวณหน้าห้องน้ำจำเลยก็เข้ามาใช้มือปิดปากและลากตัว ส. เข้าไปข่มขืนกระทำชำเราในห้องทำแผ่นเทพภายในร้านโจทก์ร่วม ถือได้ว่าจำเลยเข้าไปซ่อนตัวอยู่ในเคหสถานของโจทก์ร่วมโดยไม่มีเหตุอันสมควร จึงมีความผิดฐานบุกรุก (ฎ.๓๕๓๔/๒๕๕๕)

- จำเลยเข้าไปในห้างสรรพสินค้าที่เกิดเหตุในเวลาที่ยังเปิดทำการ และจำเลยอยู่ในห้างสรรพสินค้าที่เกิดเหตุจนกระทั่งห้างสรรพสินค้าที่เกิดเหตุปิดทำการ จึงมิใช่เป็นการเข้าไปในห้างสรรพสินค้าที่เกิดเหตุโดยไม่มีเหตุอันสมควร แต่เป็นการซ่อนตัวอยู่ในห้างสรรพสินค้าที่เกิดเหตุ (ฎ.๖๖๐๖/๒๕๕๑)

การไม่ยอมออกไปจากเคหสถาน อาคารเก็บรักษาทรัพย์สินหรือสำนักงานในความครอบครองของผู้อื่น เมื่อผู้มีสิทธิที่จะห้ามมิให้เข้าไปได้ไล่ให้ออก

- การที่จำเลยเข้าไปในบ้านผู้เสียหายเพื่อบอกให้ผู้เสียหายเบรวิทย์ที่เปิดเสียงดังหรือการที่จำเลยเข้าไปหานาง ก. นั้น ถือว่ามีเหตุอันสมควร การเข้าไปของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดฐานบุกรุก แต่เมื่อผู้เสียหายไล่ให้จำเลยออกจากบ้านแล้ว จำเลยก็ไม่มีสิทธิที่จะอยู่อีก การที่จำเลยยังคงอยู่และใช้อาวุธมีดแทงผู้เสียหาย จำเลยจึงมีความผิดฐานบุกรุกโดยใช้กำลังประทุษร้าย มีอาวุธมีดและกระทำในเวลากลางคืน (ฎ.๒๖๑๖/๒๕๕๓)

- พฤติการณ์ที่จำเลยเข้าไปในบ้านโจทก์ แม่เดิมจะเคยเข้าไปอันเป็นการถือวิสาสะทำให้ไม่เป็นความผิด แต่เมื่อโจทก์กับสามีไล่ให้ออกจากบ้าน จำเลยไม่ยอมออกลากตัวออกไปยังกลับเข้ามาอีก จึงเป็นความผิดฐานบุกรุกเคหสถานในเวลากลางคืน ส่วนในวันรุ่งขึ้น (วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๓๗) จำเลยเข้าไปในบ้านโจทก์อีกโดยไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าโจทก์หรือสามีโจทก์อนุญาต จึงเป็นความผิดฐานบุกรุกเคหสถานตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๖๔ อีกกระทงหนึ่ง (ฎ.๓๗๘๗/๒๕๕๓)

กรณีที่ถือว่าเป็นความผิดฐานพยายามบุกรุก

- จำเลยใช้ลูกกุญแจไขประตูห้องผู้เสียหายจนประตูเปิดออก เมื่อผู้เสียหายพบเห็นตอนแรกจำเลยอ้างว่าจำห้องผิด แต่เมื่อผู้เสียหายให้พาไปชี้ห้องที่ถูก จำเลยกลับไปเคาะที่ห้องคนอื่น เมื่อเจ้าของห้องเปิดประตูออกมาจำเลยกลับถามหาห้องที่ให้เช่าวีดีโอเทปนั้น แสดงให้เห็นเจตนาของจำเลยว่า จำเลยมีเจตนาบุกรุกเข้าไปลักทรัพย์ในห้องพักของผู้เสียหายนั่นเองและการที่จำเลยใช้ลูกกุญแจไขประตูห้องซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยและเก็บรักษาทรัพย์สินของผู้เสียหายจนประตูเปิดออก ถือได้ว่า จำเลยได้ลงมือกระทำความผิดฐานบุกรุกเคหสถานและลักทรัพย์ของผู้เสียหายแล้วแต่ผู้เสียหายพบเห็นและขัดขวางการกระทำของจำเลยเสียก่อน จำเลยจึงไม่สามารถกระทำความผิดดังกล่าวสำเร็จจำเลยจึงมีความผิดฐานพยายาม (ฎ.๔๘๐/๒๕๓๗)

- จำเลยมีอาวุธปืนติดตัวอยู่จะยิงผู้เสียหายซึ่งหนีจำเลยไปอยู่บนบ้าน แต่พอจำเลยจะขึ้นบันไดเรือนผู้เสียหายซึ่งอยู่ติดทางเดินก็มีคนเข้ากอดจำเลยไว้ก่อนจึงขึ้นไปไม่ได้ แสดงว่าจำเลยมีเจตนาบุกรุกเข้าไปในบ้านผู้เสียหาย แต่จำเลยกระทำไปไม่ตลอด การกระทำของจำเลยเป็นความผิดฐานพยายามบุกรุกโดยมีอาวุธติดตัว อาวุธปืนนั้นเป็นทรัพย์สินที่จำเลยใช้ในการกระทำความผิด ศาลมีอำนาจสั่งริบได้ (ฎ.๗๓๘/๒๕๑๕)

๑๘.๔ เหตุฉกรรจ์ของความผิดฐานบุกรุก

การกระทำความผิดฐานบุกรุก ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น หากได้กระทำความผิดต่อไปนี้

- (๑) โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย
- (๒) โดยมีอาวุธหรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป หรือ
- (๓) ในเวลากลางคืน

การใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายและกระทำโดยมีอาวุธได้กล่าวไว้ในส่วนความผิดฐานชิงทรัพย์แล้วจึงไม่ขอกล่าวซ้ำอีก

- บ้านที่เกิดเหตุทั้งสองหลังผู้เสียหายทั้งสองใช้เป็นที่อยู่อาศัยร่วมกับบุตรเล็ก ๆ ของผู้เสียหายที่ ๒ อีกหลายคนและทำการค้าขาย การที่จำเลยกับพวกพร้อมกันเข้าไปที่บริเวณร้านค้าและที่เกิดเหตุและใช้ก่อนอิฐก้อนหินไม้และสิ่งของอื่นขว้างประทุษร้ายหน้าต่างและหลังคาบ้าน รวมทั้งทำลายสิ่งของต่าง ๆ จนเสียหาย ย่อมเป็นความผิดทำให้เสียทรัพย์สินและยังเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของผู้เสียหายทั้งสองโดยปกติสุข อันเป็นความผิดฐานบุกรุกตาม ป.อ. มาตรา ๓๕๘, ๓๖๕ (๑) (๒) (๓) ประกอบด้วยมาตรา ๓๖๒ (ฎ.๗๖๑/๒๕๕๑)

- จำเลยเรียกให้เปิดประตูรั้ว ผู้เสียหายไม่ยอมเปิด จำเลยซึ่งเลิกร้างกับผู้เสียหายไปแล้วจึงไม่มีสิทธิผลักประตูรั้วเข้าไปในบ้านผู้เสียหายโดยพลการ เมื่อเข้าไปโดยไม่มีเหตุสมควรและพุดจาข่มขู่ผู้เสียหายด้วยตามพฤติการณ์ที่จำเลยฉุดกระชากและกอดปล้ำผู้เสียหายและยังตามมากรบกวนข่มขู่ถึงบ้านโดยมีอาวุธปืนจึงมีความผิดตาม มาตรา ๓๖๕ (๒) อีกกระทงหนึ่ง (ฎ.๑๓๑๔/๒๕๒๖)

บุกรุกเวลากลางคืน

ความผิดฐานบุกรุกเวลากลางคืนนั้น แต่เดิมศาลฎีกาได้มีคำวินิจฉัยเป็นแนวเดียวกันมาตลอดว่ากรณีนี้จำเลยเข้าไปบุกรุกเวลากลางคืนและอยู่ต่อเนื่องมาจนถึงเวลากลางคืน ถือว่าความผิดฐานบุกรุกเกิดขึ้นตั้งแต่ครั้งแรกที่จำเลยเข้าไปรบกวนการครอบครองที่ดินของผู้อื่น ส่วนการที่จำเลยครอบครองที่ดินต่อมาเป็นเพียงผลของการบุกรุกไม่ใช่เป็นความผิดต่อเนื่อง การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๖๒ บทเดียวหาเป็นความผิดตามมาตรา ๓๖๕ (๓) อีกบทหนึ่งไม่ เช่นคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๓/๒๕๓๗ , ๒๒๖๙/๒๕๓๘ , ๑๖๖๑/๒๕๔๒ (ประชุมใหญ่) และ ๑๗๖๘/๒๕๔๖ แต่ต่อมาได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๙๓๘-๑๙๓๙/๒๕๕๔ วินิจฉัยว่าการที่จำเลยทั้งสองเข้าไปบุกรุกที่ดินของผู้เสียหายเวลากลางคืนต่อเนื่องไปจนถึงเวลากลางคืน จำเลยทั้งสองจึงมีความผิดฐานร่วมกันบุกรุกในเวลากลางคืน

- ความผิดฐานบุกรุกเกิดขึ้นตั้งแต่ครั้งแรกที่จำเลยเข้าไปรบกวนการครอบครองที่ดินพิพาท ส่วนการที่จำเลยครอบครองที่ดินพิพาทต่อมาเป็นเพียงผลของการบุกรุกเท่านั้นหาใช่ความผิดต่อเนื่อง การกระทำของจำเลยเป็นความผิดตามมาตรา ๓๖๒ บทเดียวหาเป็นความผิดตามมาตรา ๓๖๕ (๓) อีกบทหนึ่งไม่ ปัญหาข้อนี้ เป็นข้อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกายกขึ้นวินิจฉัยได้แม้จำเลยจะไม่ฎีกา (ฎ.๑๘๓/๒๕๓๗)

- จำเลยบุกรุกที่ดินโจทก์แต่ในทางพิจารณาโจทก์นำสืบไม่ได้ว่าจำเลยเริ่มบุกรุกที่ดินของโจทก์ในเวลากลางวันหรือกลางคืนจึงฟังให้เป็นคุณแก่จำเลยว่าจำเลยบุกรุกเข้าไปในที่ดินของโจทก์ในเวลากลางวัน **ความผิดฐานบุกรุกเกิดขึ้นตั้งแต่ครั้งแรกที่จำเลยเข้าไปปรบวนการครอบครองที่ดินของโจทก์ ส่วนการที่จำเลยครอบครองที่ดินต่อมาเป็นเพียงผลของการบุกรุกไม่ใช่เป็นความผิดต่อเนื่อง** การกระทำของจำเลยเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๒ บทเดียวหาเป็นความผิดตามมาตรา ๓๖๕ (๓) อีกบทหนึ่งไม่ ซึ่งมาตรา ๓๖๖ บัญญัติว่าเป็นความผิดอันยอมความได้ อายุความฟ้องร้องตามมาตรา ๙๕ ต้องอยู่ภายใต้บังคับของมาตรา ๙๖ ผู้เสียหายต้องร้องทุกข์ภายในสามเดือนนับแต่วันรู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิดมิฉะนั้นขาดอายุความ โจทก์มาร้องทุกข์เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๓๔ ทั้งๆ ที่ทราบเรื่องจำเลยบุกรุกตั้งแต่วันที่ ๒๕๒๖ คดีของโจทก์จึงขาดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๖ (ฎ.๒๒๖๙/๒๕๓๘)

- จำเลยให้คนงานเข้าพักอาศัยในห้องพิพาทของโจทก์ร่วม โดยทำการรื้อฝาผนังห้องออกแล้วก่ออิฐบล็อกแทนกับทำพื้นห้องพิพาทใหม่ เป็นการเข้าครอบครองห้องพิพาทของโจทก์ร่วม เมื่อฟ้องระบุว่าจำเลยบุกรุกเข้าไประหว่างวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ ถึงวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ เวลากลางวันและกลางคืนติดต่อกัน แต่ทางพิจารณาโจทก์และโจทก์ร่วมนำสืบไม่ได้ว่าจำเลยเริ่มบุกรุกเข้าไปในห้องพิพาทของโจทก์ร่วมในเวลากลางวันหรือกลางคืน จึงต้องฟังเป็นคุณแก่จำเลยว่าจำเลยบุกรุกเข้าถือการครอบครองห้องพิพาทของโจทก์ร่วมในเวลากลางวัน **การที่จำเลยครอบครองห้องพิพาทต่อมาเป็นผลของการบุกรุก ไม่ใช่ความผิดต่อเนื่อง** トラบเท่าที่จำเลยยังถือการครอบครองห้องพิพาทของโจทก์ร่วม การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๖๒ ไม่ใช่ความผิดตามมาตรา ๓๖๕ (๓) (ฎ.๑๖๖๑/๒๕๔๒ **ประชุมใหญ่**)

- จำเลยเข้าไปปลูกมะพร้าวและสับปะรดในที่ดินพิพาทในเวลากลางวัน แม้พืชผลที่จำเลยปลูกจะอยู่ในที่ดินพิพาททั้งกลางวันและกลางคืนตลอดมาก็เป็นเพียงผลของการกระทำคือการเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของโจทก์ร่วมในเวลากลางวันเท่านั้น จะถือว่าจำเลยกระทำความผิดฐานบุกรุกในเวลากลางคืนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๕ (๓) ไม่ได้ (ฎ.๑๗๖๘/๒๕๔๖)

- โจทก์ฟ้องว่า เมื่อระหว่างเดือนมิถุนายน ๒๕๔๓ วันเวลาใดไม่ปรากฏชัด ถึงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลากลางวันต่อเนื่องกันตลอดมาทั้งเวลากลางวันและกลางคืน จำเลยทั้งสองได้เข้าไปในที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๐๗๔ ตำบลตงมะตะ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย อันเป็นอสังหาริมทรัพย์ของนาย ณ. ผู้เสียหายที่ ๒ โดยไม่ได้รับอนุญาต แล้วล้อมรั้วรดหนามเพื่อถือการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ดังกล่าวบางส่วนรวมเนื้อที่ประมาณ ๘ ไร่ ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๒, ๓๖๕ ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๕ (๒) (๓) ประกอบมาตรา ๓๖๒ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน จำเลยฎีกาว่าจำเลยทั้งสองไม่มีความผิดฐานบุกรุกเวลากลางคืน ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า การที่จำเลยทั้งสองเข้าไปบุกรุกที่ดินของผู้เสียหายเวลากลางวันต่อเนื่องไปจนถึงเวลากลางคืน จำเลยทั้งสองจึงมีความผิดฐานร่วมกันบุกรุกในเวลากลางคืน ฎีกาของจำเลยทั้งสองฟังไม่ขึ้น (ฎ.๑๙๓๘-๑๙๓๙/๒๕๕๔)

๑๘.๕ การบรรยายฟ้อง

องค์ประกอบของความผิดฐานบุกรุกตามมาตรา ๓๖๔ ในกรณีแรกคือเข้าไปหรือซ่อนตัวอยู่ในเคหสถานหรืออาคารเก็บรักษาทรัพย์หรือสำนักงานของผู้เสียหายโดยไม่มีเหตุอันสมควร ซึ่งการกระทำที่เป็น การเข้าไปในเคหสถานฯ หรือการซ่อนตัวอยู่ในเคหสถานฯ เป็นการกระทำที่แยกต่างหากจากกัน ดังนั้น หากฟ้องว่าเข้าไปในเคหสถานฯ โดยไม่มีเหตุอันสมควร ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าจำเลยเข้าไปซ่อนตัวในสถานที่ดังกล่าวโดยไม่มีเหตุอันสมควรเป็นการแตกต่างกันในข้อสาระสำคัญ ทั้งไม่ใช่เรื่องที่โจทก์ประสงค์ให้ลงโทษ

ความผิดฐานเข้าไปซ่อนตัวในเคหสถานฯ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๒ วรรคสอง และวรรคสี่ ศาลจึงลงโทษจำเลยไม่ได้

- โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยบุกรุกเข้าไปในอาคารห้างสรรพสินค้า ต. อันเป็นสำนักงานของบริษัท ศ. ผู้เสียหาย โดยไม่ได้รับอนุญาตและไม่มีเหตุอันสมควร เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่าจำเลยเข้าไปในห้างสรรพสินค้าที่เกิดเหตุในเวลาที่เกิดเหตุยังเปิดทำการ และจำเลยอยู่ในห้างสรรพสินค้าที่เกิดเหตุจนกระทั่งห้างสรรพสินค้าที่เกิดเหตุปิดทำการ จึงมิใช่เป็นการเข้าไปในห้างสรรพสินค้าที่เกิดเหตุโดยไม่มีเหตุอันสมควร แต่เป็นการซ่อนตัวอยู่ในห้างสรรพสินค้าที่เกิดเหตุ ข้อเท็จจริงที่ปรากฏในการพิจารณาจึงแตกต่างกับข้อเท็จจริงที่กล่าวในฟ้องในข้อสาระสำคัญเพราะโจทก์มิได้กล่าวในฟ้องว่าจำเลยซ่อนตัวอยู่ในห้างสรรพสินค้าที่เกิดเหตุโดยไม่มีเหตุอันสมควร และจำเลยก็นำสืบต่อสู่ว่าจำเลยเข้าไปในห้างสรรพสินค้าที่เกิดเหตุในระหว่างที่ห้างสรรพสินค้าที่เกิดเหตุเปิดทำการและอยู่ในห้างสรรพสินค้าจนกระทั่งปิดทำการ แสดงว่าจำเลยหลงต่อสู้อยู่ทั้งมิใช่เป็นเรื่องที่โจทก์ประสงค์ให้ลงโทษจำเลยความผิดฐานซ่อนตัวในห้างสรรพสินค้าที่เกิดเหตุอันเป็นสำนักงานของผู้เสียหายโดยไม่มีเหตุอันสมควร เพราะโจทก์มิได้บรรยายฟ้องถึงการที่จำเลยซ่อนตัวอยู่ในห้างสรรพสินค้าที่เกิดเหตุ จึงลงโทษจำเลยในความผิดฐานนี้ไม่ได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๒ วรรคสอง และวรรคสี่ (ฎ.๖๖๐๖/๒๕๕๑)

- จำเลยเข้าไปนั่งชมโทรทัศน์ในบ้านผู้เสียหายโดยผู้เสียหายยินยอม ต่อมาผู้เสียหายให้จำเลยกลับออกไป โดยผู้เสียหายเดินมาส่งจำเลยที่ประตูบ้าน เมื่อจำเลยเดินออกประตูบ้าน และผู้เสียหายกำลังจะปิดประตูบ้าน จำเลยกลับดึงบานประตูบ้านไว้แล้วใช้กำลังประทุษร้ายและกระทำอนาจารแก่ผู้เสียหาย ยังฟังไม่ได้ว่าจำเลยเข้าไปโดยไม่มีเหตุอันสมควรและมีเจตนาครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของผู้เสียหาย เพียงแต่เมื่อจำเลยจะออกจากบ้านผู้เสียหายจึงถือโอกาสกระทำอนาจารแก่ผู้เสียหายเท่านั้น ไม่เป็นความผิดฐานบุกรุกตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๔ โจทก์บรรยายฟ้องข้อหาบุกรุกแต่เพียงว่า จำเลยบุกรุกเข้าไปในเคหสถานของผู้เสียหายโดยไม่มีเหตุอันสมควรและกระทำการอันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของผู้เสียหายโดยปกติสุขเท่านั้น **ไม่ได้บรรยายถึงเหตุที่จำเลยไม่ยอมออกเมื่อผู้เสียหายไล่ให้ออกแล้วด้วยถือว่าโจทก์ไม่ประสงค์ให้ลงโทษจำเลยฐานบุกรุก ด้วยเหตุดังกล่าวจึงลงโทษจำเลยฐานบุกรุกไม่ได้** (ฎ.๒๘๕๓/๒๕๓๙)

- การที่จำเลยที่ ๒ ร่วมเดินทางกับจำเลยที่ ๑ เข้าไปในบ้านของผู้เสียหายในเวลากลางคืน เมื่อพบผู้เสียหาย จำเลยที่ ๑ ใช้กำลังประทุษร้ายจับข้อมือผู้เสียหายโดยมีอาวุธมีด เมื่อผู้เสียหายร้องโวยวายและน้องสาวผู้เสียหายเข้ามาช่วยจำเลยทั้งสองจึงขับรถจักรยานยนต์ออกไป ยังถือไม่ได้ว่าจำเลยที่ ๒ มีเจตนาบุกรุกเข้าไปในบ้านผู้เสียหาย อันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของผู้เสียหายโดยปกติสุข จึงไม่เป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๖๒ แต่พฤติการณ์ดังกล่าวแสดงถึงความที่ไม่มีเหตุอันสมควรที่จะเข้าไปในเคหสถานของผู้เสียหายอันเป็นองค์ประกอบสำคัญแห่งความผิดฐานบุกรุก ตาม ป.อ.มาตรา ๓๖๔ อยู่ด้วย แม้โจทก์จะไม่ได้ขอให้ลงโทษตาม ป.อ.มาตรา ๓๖๔ แต่โจทก์ได้บรรยายฟ้องว่าจำเลยทั้งสองเข้าไปในเคหสถานของผู้เสียหายโดยไม่มีเหตุอันสมควร จึงเป็นการบรรยายฟ้องเกี่ยวกับการกระทำของจำเลยทั้งสองมีข้อความอันเป็นความผิดตามป.อ.มาตรา ๓๖๔ แล้ว ศาลมีอำนาจลงโทษจำเลยที่ ๒ ตาม ป.อ. มาตรา ๓๖๔ ประกอบมาตรา ๓๖๕ (๑) (๒) (๓) อันเป็นบทฉกรรจ์ได้ ตาม ป.วิ.อ มาตรา ๑๙๒ วรรคห้า (ฎ.๔๓๙๐/๒๕๕๕)

กรณีที่ไม่ถือว่าเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของผู้เสียหายโดยปกติสุข จึงไม่ผิดมาตรา ๓๖๒ แต่ถือว่าเป็นการเข้าไปในเคหสถานของผู้อื่นโดยไม่มีเหตุอันสมควร ผิดมาตรา ๓๖๔

- การที่จำเลยเข้าไปในบ้านของผู้เสียหายและในทันใดนั้นผู้เสียหายเห็นจำเลยพอดี จำเลยก็วิ่งหนีออกไป ไม่ถือว่าเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของผู้เสียหายโดยปกติสุข จำเลยไม่มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๒ แต่เป็นความผิดฐานเข้าไปในเคหสถานของผู้อื่นโดยไม่มีเหตุอันสมควรในเวลากลางคืนตามมาตรา ๓๖๕ (๓) ประกอบมาตรา ๓๖๔ (ฎ.๒๘๒๓/๒๕๔๕)

- ก่อนเกิดเหตุ ผู้เสียหายได้ขับรถจักรยานยนต์เกือบจะเฉี่ยวชนจำเลยทั้งสองและเกิดการต่อว่าต่อขานกันขึ้น และผู้เสียหายได้ทำร้ายให้จำเลยทั้งสองตามไปที่บ้าน เมื่อจำเลยทั้งสองไปถึงบ้านที่เกิดเหตุ จำเลยที่ ๑ ได้ถามหาผู้เสียหายเมื่อทราบว่าผู้เสียหายอยู่ในห้องครัว ก็ได้ตามขึ้นไปบนบ้านและเข้าไปในห้องครัวเมื่อพบกับผู้เสียหาย จำเลยที่ ๑ ก็เข้าไปกล่าวหาว่าผู้เสียหายขับรถชนและชกต่อยผู้เสียหาย โดยมีจำเลยที่ ๒ เข้าร่วมเตะและถีบการกระทำของจำเลยทั้งสองจึงเป็นการหาเรื่องชวนวิวาทและทำร้ายผู้เสียหายในเคหสถานที่อยู่อาศัยของผู้เสียหายเท่านั้น จะถือเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของผู้เสียหายยังไม่ได้จึงไม่มีความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๖๒ แต่การที่จำเลยทั้งสองเข้าไปทำร้ายผู้เสียหายในเคหสถานของผู้เสียหายเป็นเหตุหนึ่งซึ่งแสดงถึงความที่ไม่มีเหตุอันสมควรที่จะเข้าไปในเคหสถานของผู้เสียหายอันเป็นองค์ประกอบความผิดฐานบุกรุกตาม ป.อ. มาตรา ๓๖๔ แม้โจทก์ไม่ได้อ้างบทมาตรา ๓๖๔ แต่ก็บรรยายฟ้องเกี่ยวกับการกระทำของจำเลยทั้งสองมีข้อความอันเป็นความผิดตามมาตรา ๓๖๔ เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้เช่นนี้ ศาลมีอำนาจลงโทษตามมาตรา ๓๖๔ และบทบรรณาธิกตามมาตรา ๓๖๕ (๑) (๒) ได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๒ วรรคสี่ (ฎ.๒๘๒๔/๒๕๓๕)

- การที่จำเลยเข้าไปในตึกแถวคูหาหนึ่งและป็นขึ้นไปบนหลังคาของตึกแถวอีกคูหาหนึ่ง เพื่อสำรวจตรวจดูทรัพย์สินของมีค่าภายในตึกแถวทั้งสองคูหาดังกล่าวเป็นการเข้าไปในเคหสถานของผู้อื่นโดยไม่มีเหตุอันสมควร อันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๔ เท่านั้น จะถือเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นตามมาตรา ๓๖๒ ยังไม่ได้ (ฎ.๒๔๑๕/๒๕๔๕)

- จำเลยทั้งสองทำร้าย น. น. รุ่งเข้าไปในบ้านผู้เสียหาย จำเลยทั้งสองวิ่งตามเข้าไปโดยมีเจตนาทำร้าย น. แม้เป็นการกระทำที่ต่อเนื่องจากการที่จำเลยทั้งสองทำร้าย น. มาก่อน แต่เมื่อมีผู้เสียหายไล่ให้จำเลยทั้งสองออกจากบ้าน จำเลยทั้งสองก็ออกจากบ้านทันที **จะถือว่าเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของผู้เสียหายโดยปกติสุขยังไม่ได้ แต่ถือได้ว่าเป็นการเข้าไปในบ้านโดยไม่มีเหตุอันควร** โดยใช้กำลังประทุษร้ายโดยมีอาวุธและโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปจึงมีความผิดฐานบุกรุกตาม ป.อ. มาตรา ๓๖๕ (๑) (๒) ประกอบมาตรา ๓๖๔, ๘๓ (ฎ.๕๖๑๓/๒๕๔๙)

กรณีมีข้อโต้แย้งสิทธิครอบครองที่ดิน

ในกรณีต่างได้เถียงกันว่าตนมีสิทธิในที่ดินพิพาทดีกว่าอีกฝ่าย การที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเข้าไปในที่ดินพิพาทจึงเป็นการเข้าไปโดยสุจริตว่าตนมีสิทธิในที่ดินพิพาท ถือว่าไม่มีเจตนาบุกรุก มูลแห่งคดีเป็นความรับผิดชอบทางแพ่ง ไม่ผิดฐานบุกรุก

- พยานหลักฐานโจทก์ยังฟังไม่ได้ว่าที่ดินพิพาทเป็นของโจทก์และตามพยานหลักฐานที่โจทก์และจำเลยที่ ๑ นำสืบมายังได้เถียงสิทธิครอบครองที่ดินพิพาทกันอยู่ การที่จำเลยที่ ๑ เข้าไปไถ่ปรับที่ดินก็ด้วยเชื่อโดยสุจริตว่ามีสิทธิที่จะเข้าไปทำได้ จำเลยที่ ๑ จึงไม่มีความผิดฐานบุกรุก เมื่อจำเลยที่ ๑ ไม่มีเจตนาบุกรุกที่ดินพิพาทจำเลยที่ ๑ จึงไม่มีความผิดฐานทำให้เสียหายซึ่งคินนาและต้นหญ้าที่อยู่ในที่ดินพิพาทด้วย เมื่อในคดีอาญาฟังไม่ได้ว่าจำเลยที่ ๑ ทำให้ทรัพย์สินของโจทก์เสียหาย ในการพิพากษาคดีส่วนแพ่งศาลจำต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีส่วนอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๖

แม้คดีส่วนแบ่งคดีนี้มีทุนทรัพย์ที่พิพาทในชั้นฎีกาไม่เกินสองแสนบาทต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๘ วรรคหนึ่ง ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๐ ก็ตามแต่เมื่อการพิพาทคดีส่วนแบ่งจำต้องถือข้อเท็จจริงที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีส่วนอาญาดังกล่าวซึ่งเป็นข้อกฎหมายจึงต้องฟังว่าจำเลยที่ ๑ มิได้ทำละเมิดอันจะต้องใช้ค่าเสียหายแก่โจทก์ (ฎ.๓๕๔๘/๒๕๓๙)

- โจทก์และจำเลยต่างนำสืบโต้แย้งแย้งกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทกันอยู่ข้อเท็จจริงยังฟังไม่ได้ความชัดว่าที่พิพาทเป็นของโจทก์จริงหรือไม่ มูลคดีกรณีนี้จึงเป็นเรื่องคดีแพ่งไม่ใช่คดีอาญา การที่จำเลยเข้าไปในที่ดินพิพาทแล้วตักดินและต้นไม้ไปจึงไม่เป็นความผิดฐานบุกรุกและลักทรัพย์ (ฎ.๒๙๔/๒๕๓๗)

๑๘.๖ การกระทำความผิดหรือหลายกรรม

- จำเลยที่ ๑ ร่วมกับพวกบุกรุกเข้าไปในเคหสถานของผู้เสียหายในเวลากลางคืนโดยมีอาวุธ ถือได้ว่าเป็นความผิดสำเร็จไปแล้วกระหนาบหนึ่ง การที่จำเลยที่ ๑ เห็นผู้เสียหายตบหน้าจำเลยที่ ๔ จำเลยที่ ๑ จึงใช้ไซ้ที่ถือมาตีศีรษะผู้เสียหายไป ๑ ครั้ง ถือได้ว่าจำเลยที่ ๑ มีเจตนาทำร้ายผู้เสียหายซึ่งเป็นเจตนาที่เพิ่งเกิดขึ้นใหม่ แยกต่างหากจากเจตนาบุกรุกในตอนแรกได้ การกระทำของจำเลยที่ ๑ จึงเป็นความผิดสองกรรมต่างกัน (ฎ.๗๙๕๘/๒๕๕๕)

- จ. ยังเป็นภริยาจำเลย แต่การที่จำเลยเข้าไปในบ้านผู้เสียหายเพื่อตามหา จ. โดยไม่ปรากฏว่าจำเลยกับผู้เสียหายมีความสัมพันธ์กันในทางใด ทั้งจำเลยก็ไม่เคยพักอาศัยอยู่กับผู้เสียหาย จำเลยย่อมไม่มีสิทธิเข้าไปในบ้านผู้เสียหายโดยพลการ จึงเป็นการเข้าไปโดยไม่มีเหตุอันสมควร การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานบุกรุก จำเลยมิได้มีเจตนาแต่แรกที่จะเข้าไปทำร้ายร่างกายผู้เสียหายทั้งมิได้วางแผนเตรียมมิดของกลางเพื่อที่จะไปแทงผู้เสียหายมาก่อนเกิดเหตุ แต่เมื่อจำเลยบุกรุกเข้าไปในบ้านผู้เสียหายแล้วจำเลยไปพบผู้เสียหายอยู่ในห้องน้ำกับ จ. เพียงสองต่อสอง จึงหยิบมิดที่พบบางอยู่ไปแทงผู้เสียหาย การบุกรุกเข้าไปในบ้านผู้เสียหายกับการแทงผู้เสียหายจึงเป็นเจตนาที่มีได้เกิดขึ้นพร้อมกัน แต่เกิดขึ้นเป็นสองครั้งแยกจากกันได้ จึงเป็นความผิดสองกรรมต่างกัน โดยเป็นความผิดฐานบุกรุกในเวลากลางคืนกรรมหนึ่งและพยายามฆ่าอีกกรรมหนึ่ง (ฎ.๗๑๔๖/๒๕๕๒)

- การที่จำเลยบุกรุกเข้าไปในบ้านของผู้เสียหายแล้วดูหมิ่นผู้เสียหายในทันทีทันใดนั้นเป็นการกระทำที่ต่อเนื่องกันโดยมีเจตนาอันแท้จริงเพื่อดูหมิ่นผู้เสียหายเท่านั้น การกระทำของจำเลยจึงเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบทให้ใช้กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษแก่จำเลย สำหรับความผิดฐานบุกรุกเมื่อศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๖๕ แล้วก็ไม่จำต้องยกมาตรา ๓๖๒, ๓๖๔ ขึ้นปรับบทลงโทษอีก (ฎ.๒๓๑๔/๒๕๒๙)

ความผิดอันยอมความได้ (มาตรา ๓๖๖)

ความผิดฐานบุกรุกตามมาตรา ๓๖๒ มาตรา ๓๖๓ และมาตรา ๓๖๔ เป็นความผิดอันยอมความได้ ตามมาตรา ๓๖๖ ผู้เสียหายจึงต้องร้องทุกข์ภายใน ๓ เดือน นับแต่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด มิฉะนั้นคดีจะขาดอายุความ ทั้งนี้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๖

โจทก์ร่วมร้องทุกข์ว่าจำเลยบุกรุกที่ดินพิพาทภายใน ๓ เดือนนับแต่โจทก์ร่วมรู้เรื่องการกระทำความผิดของจำเลยแล้ว การที่โจทก์ร่วมแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเลขที่โฉนดที่ดินพิพาทผิดพลาดเป็นเพียงรายละเอียด แม้อาจจะมีการให้การเพิ่มเติมและส่งเอกสารเกี่ยวกับที่ดินพิพาทในภายหลังโดยมีการแก้ไขเลขที่โฉนดให้ถูกต้องหลังจากพ้นกำหนดเวลา ๓ เดือนนับแต่โจทก์ร่วมรู้ถึงการกระทำความผิด ก็ถือว่าการ

ร้องทุกข์สมบูรณ์ตั้งแต่วันที่โจทก์ร่วมแจ้งความร้องทุกข์ครั้งแรกแล้ว ฟ้องโจทก์จึงไม่ขาดอายุความ จำเลยที่ ๑ อุทธรณ์ว่า โจทก์ร่วมทั้งสาม ผู้เสียหายที่ ๑ และที่ ๔ แจ้งความว่าทราบเหตุเมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๔๔ โดยในขณะร้องทุกข์อ้างว่าจำเลยที่ ๑ บุกรุกที่ดินโฉนดเลขที่ ๒๕๑๕ แต่มีการให้การเพิ่มเติมและส่งเอกสารในภายหลังเมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๔ ว่าเป็นที่ดินโฉนดเลขที่ ๔๔๗๐ คดีบุกรุกเกี่ยวกับที่ดินโฉนดเลขที่ ๔๔๗๐ จึงขาดอายุความนั้น เห็นว่าโจทก์ร่วมทั้งสาม ผู้เสียหายที่ ๑ และที่ ๔ แจ้งความร้องทุกข์เพื่อดำเนินคดีแก่จำเลยที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๔๔ แม้ในขณะแจ้งความร้องทุกข์ผู้เสียหายจะระบุเลขที่โฉนดที่ดินที่อ้างว่าจำเลยที่ ๑ บุกรุกว่า เป็นที่ดินโฉนดเลขที่ ๒๕๑๕ แต่ที่ดินที่โจทก์ร่วมทั้งสาม ผู้เสียหายที่ ๑ และที่ ๔ อ้างว่าจำเลยที่ ๑ บุกรุก ได้แก่ ที่ดินพิพาทในคดีนี้เท่านั้นซึ่งได้แก่ที่ดินโฉนดเลขที่ ๔๔๗๐ จึงถือได้ว่าการแจ้งความร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่จำเลยที่ ๑ ในคดีนี้ตั้งแต่วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๔๔ แล้ว มิใช่ถือเอาวันที่มีการให้การเพิ่มเติมและส่งเอกสารเกี่ยวกับที่ดินพิพาทในภายหลัง ซึ่งเมื่อนับตั้งแต่วันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๔๔ ซึ่งเป็นวันที่ฝ่ายโจทก์ร่วมทั้งสาม ผู้เสียหายที่ ๑ และที่ ๔ รู้เรื่องการกระทำความผิดของจำเลยที่ ๑ ถึงวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๔๔ แล้ว ยังอยู่ภายในระยะเวลา ๓ เดือน ฟ้องโจทก์จึงไม่ขาดอายุความ ดังนั้น เมื่อการกระทำของจำเลยที่ ๑ ครอบคลุมประกอบความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๒, ๓๕๘ จำเลยที่ ๑ จึงมีความผิดตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ พิพากษายกฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ ๑ มานั้น ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย ฎีกาของโจทก์และโจทก์ร่วมทั้งสามฟังขึ้น (ฎ.๑๐๕๘๘/๒๕๕๓)

ส่วนที่ ๑๙ การอ้างตัวบทกฎหมาย การขอริบของกลาง การขอเพิ่มโทษ การขอบวกโทษ การขอนับโทษต่อ และการขอให้คืนหรือใช้ราคาทรัพย์สิน

๑๙.๑ การอ้างตัวบทกฎหมายในความเห็นและคำสั่ง

การอ้างมาตราในคำฟ้องนั้นถือเป็นหัวใจสำคัญของคำฟ้อง เพราะตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘ (๖) บัญญัติว่าคำฟ้องต้อง “อ้างมาตราในกฎหมายซึ่งบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิด” ซึ่งหมายความว่าคำฟ้องต้องอ้างทั้งตัวบทกฎหมายและมาตรา จะอ้างเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่งไม่ได้ พนักงานอัยการจึงต้องอ้างกฎหมายในคำฟ้องให้ครบถ้วน และในการสั่งคดีก็ต้องอ้างกฎหมายให้ครบถ้วนให้ตรงกับที่อ้างในคำฟ้องด้วย โดยต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๗ ข้อ ๕๖ ซึ่งกำหนดว่า “พนักงานอัยการต้องทำความเห็นในสำนวนการสอบสวนโดยมีรายละเอียดดังนี้..... (๔) คำสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องตามข้อหาและบทกฎหมายใด.....” ชื่อของกฎหมายก็ต้องระบุให้ถูกต้องโดยเฉพาะพระราชบัญญัติต่างๆ ชื่อพระราชบัญญัติจะมี “พ.ศ.” ด้วย พนักงานอัยการก็ต้องระมัดระวังตรวจสอบทั้งชื่อ และ พ.ศ.ให้ถูกต้อง และต้องตรวจสอบว่ากฎหมายใดหรือมาตราใดที่จะอ้างได้ถูกยกเลิกไปแล้วหรือไม่ด้วย นอกจากนี้ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.๒๕๔๗ ข้อ ๗๓ ยังกำหนดให้ อ้างบทมาตราตามกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องริบทรัพย์สินของกลางให้ครบถ้วนถูกต้อง และระเบียบฯ ข้อ ๙๔ (๓) กำหนดว่า หากปรากฏข้อเท็จจริงในสำนวนการสอบสวนที่เป็นคุณและเป็นเหตุบรรเทาโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๔, ๖๕, ๖๖, ๖๗, ๖๙, ๗๒ และ ๗๘ ให้บรรยายฟ้องให้ตรงกับข้อเท็จจริงนั้นๆ และต้องระบุมาตราดังกล่าวในคำขอท้ายฟ้องด้วย

ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา บทความผิดหรือบทห้ามและบทกำหนดโทษหรือบทลงโทษจะอยู่ในมาตราเดียวกัน แต่ความผิดอาญาที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติต่างๆ มักจะบัญญัติบทความผิดหรือบทห้ามและบทกำหนดโทษหรือบทลงโทษแยกไว้จากกัน โดยบทความผิดหรือบทห้ามมักถูกบัญญัติไว้ในตอนต้น